ТЭЖЭЭЛ ЭЛБЭГЭЭР БЭЛЭДХЭЛГЭ—
МАЛШАН БҮХЭНЭЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГО

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 185 (9940) | 1962 оной августын 7, вторник | Сэн 2 мүнгэн

...ҮҮ наука болон техникээр ...гжэһэн совет таряашад бо- ...ад партиин XXII съездын ...СС-эй ЦК-гай мартын Плену- ...дхэбэринүүдые бэелүүлхын ...лдосотойгоор тэмсэнэ. Кол- ...зуудхүдөө ажахын про- ...ые бүри элбэгээр абадаг бо- ...о. Зүгөөр бүри түргэнөөр ...дабшажа, газар таряалан ...ал ажал эрхилхэ шэнэ дээдэ ...гараха бүхы арга боломжо ...бии.

...ажахыда наукын болон тү- ...й дүршэлэй туйлалтануудые ...гэнөөр хэрэглэхэ, ажалай бү- ...дээшэлүүлхэ, продукциин ...нэ хямдаруулха шухала бай- ...Тульска, Орлов- ...урска, Херсонско ...бусад область- ...һаяхан ябаха- ...хэр Н. С. Хру- ...тусгаар анхарал ...һан байгаа.

...ӨӨДЫНГӨӨ АРГА БОЛОМЖО- ...ТУХАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮ- ...ИЛЭГШЭД ҮШӨӨ ДАХИН БО- ...ЛЖО ҮЗЭХЭ ЁҺОТОЙ. АРГА ...ЫН ҮГЫ БАЙҺАН ДЭЭРЭ- ...АР НЭГЭН КОЛХОЗ ГЭЭГДЭ- ...Э, ХАРИН АРГА БОЛОМЖО- ...А БОДОМЖОТОЙГООР ХЭРЭГ- ...ШАДАНАГҮЙ. НҮХЭДҮҮД, АР- ...ОМЖОНУУДАА БОДОЛТОЙ- ...ЭРЭГЛЭХЭ ГЭЭШЭ ГОЛ ШУ- ...ХЭРЭГ БОЛОНО» гэжэ Кали- ...тэхэндэ үгэ хэлэхэдээ, Н. С. ...тэмдэглээ һэн.

...ингөө экономикые хүгжөөлгэдэ ...алтануудые туйлаһан эрхим ...колхоз, совхозууд манайда ...бэшэ бии. Түрүүшүүлэй хэһэн ...ые, тэдэнэй туйлаһан шата- ...ажахы бүхэн бэелүүлжэ ша- ...йна. Жэшээлхэдэ, урдань эко- ...ка талаараа һула, гээгдэнги ...ажахы бологшо Калиновкын ...шэл энээн тухай гэршэлжэ ...бэшэ гү?

...ые үргэн замда гаргахын, ...газар таряалан болон мал ...хөөхын тулада оролдосотой ...ажаллаха хэрэгтэй болоһон ...Калиновкынхидай хүсэ ша- ...манагүйгөөр газараа оролдо- ...һайнаар элдүүрилһэниинь хүсэ- ...рюулагдаа. Мүнөө үедэ гек- ...һаа 30—35 центнер шэнии- ...центнер хара таряа, 700— ...нтнер кукурузын буурсагтай ...ша, 350 центнер саахарай ...бусад ургамалнуудай үндэр ...гаса артель абадаг байна. Бү- ...гынь газарай гектар бүхэ- ...эндэ тон һайн үрэ үгэдэг.

...новкынхид ажахыгаа шадама- ...хилдэг, таряан ажалыешье, ...ылашье али болохоор хүг- .... Энэ хадаа малдаа хүсэд хү- ...тэжээл бэлдэхэ, үтэгжүүлгэ ...үглүүлхэ, полинуудай үрэ- ...дээшэлүүлхэ, мяха, һү элбэ- ...аха арга олгоно. Үнгэрэгшэ ...колхоз нэгэдэхи шатада гара- ...таряанай газарай зуун ...бүридэ 76 центнер, ...ин бусад газарай зуун гек- ...идэ 17 центнер годод мяха ...Газарай зуун гектар бүридэ ...центнер һүн һаагдаһан байна. ...жэлдэ калиновкынхид шэнэ ...гаража таряанай газарай зуун ...бүридэ 91 центнер, эдлүүриин ...газарай зуун гектар бүридэ ...центнер мяха абаха байна. Тэ- ...1963 ондо хоёрдохи шатада ..., таряанай газарай зуун гек- ...идэ 112 центнер мяха абаха ...оон жэлэй эсэстэ, 1965 ондо, ...хи шатада гаража, колхоз ...й газарай зуун гектар бүри- ...центнер, эдлүүриин бусад га- зарай зуун гектар бүридэ 32 центнер годод мяха абаха болоно. Газарай зуун гектар бүридэ хүдөө ажахын артель мянган центнер һү һааха байна.

Энэ хадаа арга боломжонуудаа яажа ашаглаха, парти болон арадайнгаа үмэнэхи уялгануудые дүүргэхэ талаар эрхим жэшээ боложо үгэнэ! Нютаг, хизаар, область бүхэндэ түрүү ажахы бии. Партийна организацинууд, үйлэдбэриин управленинүүд хадаа тодорхой эрхэ байдалда тааруугаар эрхим ажахынуудай дүй дүршэлые хэрэглэхэ, бүхы түрүү юумэнүүдые колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлхэ үүргэтэй.

ШЭНЭ ЮУМЭНҮҮДЫЕ ОРОЛДОСОТОЙГООР ХЭРЭГЛЭХЭ, УРАГШАА ДАБШАЖАЛ ЯБАХА

Советскэ хүдөө ажахын наука нилээд ехээр хүгжэжэ, орон дотор продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулна. Үнеэнэй һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ талаар академик Т. Д. Лысенкын, мүн селекционернүүд Ф. Г. Кириченко, П. П. Лукьяненко, В. С. Пустовойт, В. Н. Ремесло болон бусад олон эрдэмтэдэй хүдэлмэри үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Полиин болон фермэнүүдэй ажалшад хадаа наукатай бүри ехэ холбоотой болохо, тэрэнэй туйлалтануудай хойноһоо ажаглаха, эдэ туйлалтануудыень үйлэдбэридэ түргэнөөр хэрэглэхэ зэргэтэй.

Газар элдүүрилгые һайжаруулха, тарилгын шанар дээшэлүүлхэ, техникэ бүри шадамараар ашаглаха, үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэхэ, хүдөө ажахын ургамалнуудай бүри һайн сортнуудые шэлэн олохо, наукада үндэһэлэн мал ажал эрхилхэ, полинууд болон фермэнүүдтэ ажал зүбөөр эмхидхэхэ гэээшэ колхоз, совхозуудай экономикые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ тусгаар удха шанартай.

Наукада үндэһэлэн ажахые эрхилхэ асуудалнуудые гүнзэгыгөөр мэдэжэ шадаха, эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудта мүнөө ажаллана. Имагтал хүнүүдтэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха, шадамараар ажаллаха, эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Трибунаһаа гоё гоё үгэнүүдые хэлэхэ бэшэ, харин талха таряанай, мяханай, һүнэй түлөө тэмсэлэй боложо байһан үйлэдбэри дээрэ, полинууд болон фермэнүүдтэ эмхидхэлэй хүдэлмэри сэхэ ябуулха шухала.

Хүдөө ажахын министерствын үмэнэ харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Министерство хадаа научно-шэнжэлэлгын институдуудай, туршалгын станцинуудай мэдээнүүдтэ, эрхим ажахынуудай туйлалтануудта үндэһэлэн ороной элдэб нютагуудта үйлэдбэри эмхидхэхэ талаар тодорхой зааба̄ринуудые колхоз, совхозуудта үгэжэ байха зэргэтэй. Теэд министерствын өөрынгөө хүдэлмэри удаанаар шэнэдхэн табидаг, үйлэдбэридэ багаар туһалдаг байһые шаналхаар. Энэ горьтойхон дутуу зайсуулагдаха ёһотой.

Оньһожоруулга, шэнэ шэнэ, бүтээсэ бүри ехэтэй техникые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо гэээшэ хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болоно. Жэшээлхэдэ, хуряалгын үргэн мүртэй машинануудые байгуулха, хоёр болон гурбан жатkануудһаа бүридүүлһэн агрегадуудые хэрэглэхэ гэээшэ ашагтай туһатай, түрүү хэрэг болоно. Ургаса хуряалга шадамараар эмхидхэхэ талаар түрүү колхоз, совхозууд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. «Союзсельхозтехникэ» гэжэ Бүхэсоюзна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд иимэ машинануудые бодото хэрэг дээрэ ашаглалгые эмхидхэхэ ёһотой. Тэдэнэр һанамжа дурадхалнуудые бэлэдхэжэ эльгээхэһээ гадна, өөһэдынгөө нютагуудтахи организацинуудаар дамжуулан шэнэ арганuудые, шэнэ технологиие хэрэглэхэ, машинануудые бүри бүтээсэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ колхоз, совхозуудай инженернүүдые һургаха зэргэтэй.

Түрүү аргануудые дэлгэрүүлхэ гэээшэ үйлэдбэриин управленинүүдэй шухала хэрэг болоно. Шухала һанамжа дурадхалнуудые зохёохынь тулада «Союзсельхозтехникэдэ», мүн Хүдөө ажахын министерствэдэ эдэ органууд зорилтэнүүдые хэхэ ёһотой. Эдэ һанамжа дурадхалнуудые колхоз болон бригаданuудта хүргэхэ гэээшэ үйлэдбэриин управленинүүдэй мэргэжэлтэдэй уялга мүн.

Хэһэн ажалайнгаа үрэ дүнгэй талаар колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй материальна урмашуулгын гол ёһонуудые бэелүүлхэ шухала байһые тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Түлөөһэ тэгшэлэн адлидхаха ябадал яашье гаргажа болохогүй. Хэн машина дээрэ хүдэлнэб, хэн тусхай эрдэмтэйб, техникые эрхим һайнаар хэрэглэжэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажалланаб, тэрээндэ ехэ түлөөһэн үгтэхэ ёһотой болоно. Түрүү аргануудые, наукын туйлалтануудые һайнаар хэрэглэһэнэй түлөө үйлэдбэридэ, техникые ашаглалгада һайн үрэ дүн туйлаһанай түлөө хүдэлмэрилэгшэд материальна талаараа мүн лэ урмашуулагдаха ёһотой.

Манай Эхэ ороной полинууд дээрэһээ баясхаланта мэдээсэлнүүд абтана. Ороной олон районой ажалшад муу бэшэ ургаса ургуулаад, тэрэнээ түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тулада мүнөө аһан шадалаараа оролдоно. Тус бүридөө 180 миллион пүүд ороохо таряа Эхэ орондоо худалдаха гэһэн уялга Волгоградска, Оренбургска, Саратовска областьнуудай таряашад абаһан байна. Доной хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд 170 миллион пүүд, Башкирай—100 милилон пүүд таряа орондоо тушааха гэжэ шиидээ. Гүрэндэ таряа худалдаха талаар Воронежско, Куйбышевска болон бусад областьнуудай ажалшад ехэ уялгануудые абаа.

Краснодарай хизаарай, Курганска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй уялгануудые «Правда» мүнөөдэр толилоо. Кубанайхид 160 миллион пүүд, Ураал шадарай таряашад—90 миллион пүүд таряа орондоо худалдахабди гэжэ үгэеэ үгөө. Ургаса хуряалгын хүдэлмэриин хойноһоо совет хүнүүд анхаралтайгаар ажаглан хаража байдаг. Хүдөөгэй ажалшад хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, таряанай түлөө тэмсэлдэ ехэ амжалта туйлажа, Эхэ ороноо баясуулха гэжэ совет хүнүүд этигэнэ.

Зорилго юуб гэхэдэ, наукын туйлалтануудта үндэһэлэн шэнэ, түрүү юумэнүүдые хүдөө ажахын үйлэдбэридэ оролдосотойгоор хэрэглэхэ, урагшаа дабшажал ябаха хэрэгтэй. Эсэшэ сусашагүйгөөр, шэн зоригтойгоор ажаллаха, колхоз, совхоз бүхэндэ газар таряалангай, мал ажалай продукци улам элбэгээр абаха арга боломжонуудые бүри хүсэдөөр ашаглаха гэээшэ хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй уялга болоно.

(«Правдын» августын 4-нэй түрүү бэшэг).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд бүридхэлдэ абтаба

...ража ошоһон депутадуу- ...рондо Улаан-Үдэ городой ...улиин Октябрьска № 26 ...ноо, Загарайн аймагай ...улиин Үнэгэтэйн № 61 ...һоо Буряадай АССР-эй ...овно Соведтэ депутадууд ...оной августын 19-дэ һун- ...аха юм.

...нгуулиин дурсагдаһан ок- ...дта ажалшадай коллек- ...дэй суглаанууд үнгэргэг- ...республикын Верховно ...дэй депутадуудта канди- ...эдэ суглаанууд дээрэ ...үлэгдээ.

...гуулиин Октябрьска ...округһоо нүхэр Бирюков ...мир Георгиевичые Зау- ...тээрмын комбинадай, ...-Үдын мебельнэ фабри- ...хүдэлмэришэдэй, инже- ...техническэ хүдэлмэри- ...эй, алба хаагшадай ...н суглаан дэбжүүлээ. ...Бирюков 1928 ондо тү- ...КПСС-эй гэшүүн, Буряа- ...АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлдэг.

Һунгуулиин Үнэгэтэйн № 61 округһоо депутадта кандидаар нүхэр Эрдыниев Даши Ринчиндоржиевич Үнэгэтэйн плодоовощно заводой, «Онохойский» совхозой хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай хамтын суглаагаар дэбжүүлэгдээ. Нүхэр Эрдыниев 1915 ондо түрөө, КПСС-эй гэшүүн, КПСС-эй Буряадай обкомой партийна органуудай таһагые даагшаар хүдэлдэг.

«Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтын дүримэй» 55-дахи статьягай үндэһөөр һунгуулиин Окружной комиссинууд Буряадай АССР-й Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые: һунгуулиин Октябрьска № 26 округто—нүхэр **Бирюков** Владимир Георгиевичые, һунгуулиин Үнэгэтэйн № 61 округто—нүхэр **Эрдыниев** Даши Ринчиндоржиевичые бүридхэлдэ 'абаа.

Афганистанай хаан дээдэ зэргэтэ Мухаммед Захир шах гэгшэ СССР-тэ ерэхэ болобо

Үгэеэ ойлголсогдоһоной ёһоор Афганистанай хаан дээдэ зэргэтэ Мухаммед Захир шах августын 6-да юрын хэрэгээр СССР-тэ ерэхэ болоо. Тэрэниие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев уриһан байгаа. Хаан Советскэ Союзда 8 үдэрэй турша соо айлшалха юм.

(ТАСС).

РЕПОРТАЖ. БАЯН ТАЛЫН ХЭШЭГ

— Энээхэн хойто нутаяа сабшахадамнай гектарай 20 центнер набшаһатай һайхан үбһэн сохом абтахал байха. Тэрэнээ хурьгадтаал эдюулхэбди,—гэжэ Базарсада Бимбаев үбгэн (зураг дээрэ баруун гар тээхинь) бригадир Даша-Нима Цырендоржиев тракторист Бато-Мунко Самбуев хоёртоо хэлэнэ.

ЖАРГАЛАНТА, Хаан-Жаргалан, Баян-Гол. Яагаашье гоё һайхан нэрэтэй солотой нютагууд гээшэб! Магад хэдэн зуун жэлэй саана эндэ һууһан элинсэг хулинсаг, үбгэ эсэгэнэр өө[һ]эдынгөө үри бэеын —мүнөөнэй совет хүнүүдэй сүлөөтэ һайхан үе сагта түбхинэн жаргаха, баян дэлгэр байдалтай, хүхюун сэнгэлиг ажаһуухыень заяан юрөөжэ, нютаг ороноо иимэ һайханаар нэрлэһэн байжашье болоо.

Яһалашье нэрэдээ хүрэмэ баян дэлгэр нютагууд даа. Мүнөө эндэ үргэн ехэ сабшалан дээрэнь үбдэг тулама үдхэн ногоон халюуржа, үнгын сэсэг, набша намаагаа надхуулна. Мүн хайша хайшаа хэдэн арбаад модоной газарта хабтайһан шэниисын таряалангай ургаса эдеэшэжэ, эбхэрэн долгилжо байна. Шэбэрэй зүүн бэеэр нэмжыгшэ сэл ногоон кукурузын ургасашье харахадаа баясахаар.

— Энэ жэлдэ манай эндэ ороохо таряан, үбһэ ногоон, кукурузашье хүнэй һанаһанда хүрэмөөр ургаа гээшэ,—гэжэ гурбадахи отделениин эрхилэгшэ Матвей Иванович Оширов баян ургасата сабшалан, таряалангаа хаража, баясан хэлэнэ.

— Яһала даа. Үбһэ ногооной ургасада гомдохо гомдол үгы. Харагты, энэ хэдэн жэлдэ сабшагдаагүй байһан хуурай добо дээрэ 4—5 һүри бодошоод байна ха юм,— гэжэ эндэхи ажахын тоосоондо ороһон һаалиин фермые даагша Шоймпол Банзаргашеев ута гэгшын хэдэн һүринүүдые заана.

—«Ургажа һууһан ногоогоо һайрханхаар, суглуулжа абаһан үбһэеэ һайрха» гэжэ улад зон хэлсэгшэ гүбэ даа. Энэ ургасаа богони болзорто һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэмнай гол шухала бшуу. Тиимэһээ манай отделениин ажахын тоосоондо ороһон бригада, фермэ бүхэн аһан шадалаараал оролдожо байна,—гэжэ Матвей Иванович хөөрэнэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛТЭЙ ТАНИЛСАГТЫ

НЭЭРЭЭШЬЕ мүнөө эндэ, ябаһан лэ газарта сабшалан дээгүүр тракторна, морин косилкануудай таршаганаан, хажуурай ханхинаан, хүдэлмэришэдэй абяан таһарнагүй. Хүхэ ногоондо садаһан хүдэр хээр моридой хүсэ мэдүүлэн, үдхэн тунга ногооe урматайгаар хяргуулан ябаһан косилкашанай хажууда ерэбэбди.

— Сайн, Хадык! Энэ манай эрхим косилкашан нүхэр Хакимов гээшэ. Хадыгай сабшаһан ногооe хойноһоонь тракторaар тармажа үрдинэгүйл,— гэжэ отделениин эрхилэгшэ косилкашан хүбүүе магтана.

— Даншье юун тиимэ байхаб даа. Юрэдөөл үдэрэй 7—8 гектар алгадгүй сабшагдана,—гэээд нүхэр Хакимов энеэбхилнэ.

— Мүнөө жэлдэ үбһэн яһалал һайн шанартайгаар абтажа байна. Энэтнай юрдөө бригада, фермэнүүдые ажахын тоосоондо оруулһанай аша туһа гээшэ даа,—гэээд хажуур үргэлһэн үбгэжөөл хажуудамнай ерэжэ үгэ залгана.

— Зүб даа. Үбһэ хуряалга дээрэ үбгэн залуугүй, гартаа хүлтөөрөө гараад лэ хүдэлнэ гээшэ. 83 наһа хүрэһэн энэ Цыбик баабайшье баһал өөрынгөө һайн дураар эндэ ерээд, манда тон ехэ туһа хүргэжэ байна, —гэжэ фермые даагша Шоймпол Банзаргашеев хэлэнэ.

— Теэд иимэ һайн ургасын гарашоод байхада, миин хаража һуултай бэшэл. Намһаа гадна, эндэ 62 наһатай Санжын Дагзамаа морин косилкаар үбһэ сабшана. Тиихэдэ Даши-Цыренэй бригадада 77 хүрэһэн Бимбын Базарсада тракторай косилкада һуугаад ташагануулжа ябана ха юм. Би юугээр дутахабиб, —гэжэ Очиров үбгэжөөл омогтой хүхюунээр зугаална.

ҮШӨӨ ДАХИН АЖАХЫН ТООСООН

НҮХЭР БАНЗАРГАШЕЕВЭЙ даадаг ажахын тоосоото һаалиин фермынхид өөһэдынгөө хүсөөр адууһа малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ. Тэдэнэр 134 га сабшалангайнгаа 90 шахуу гектарыень сабшаад, 500 һайса гаран центнер үбһэ һүриилжэ абанхай. Мүн элдэб ургамал ногоо, хара таряа, овёс сабшаад, 450 тонно силос газар дээрэ обоолжо дараа.

Эдэнэрһээ тээ зүүлжээ Даша-Цырен Цырендоржиевай даадаг, ажахын тоосоондо ороһон хонишодой бригадынхид баһал үбһэеэ сабшажа байнхай. Эдэнэр үсөөхэн үдэр соо 60 гектар сабшаад, 500 гаран центнер үбһэ соможо абаа.

— Нёдондо хоёр ондоо бригада байһанаа мүнөө томодхогдожо, хамта 6000 гаран хонитой (тэрэ тоодо 3100 эхэ хонидтой) болонхойбди. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ оройдоо 1600 шахуу центнер үбһэ абаһан һаа, байгша ондо 4—5 мянган центнер үбһэ заабол хуряахабди. Тиихэдэ үшөө 100 гектар зелёнко тариһамнай угаа һайнаар ургашоо. Юрэдөөл хони, хурьгадтаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэл байхабди,—гэжэ бригадир хөөрэнэ.

Мүнөө хонидтоо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын халуун хаһа ябажа байхаһаа гадна, мүн хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ тон харюусалгатай хүдэлмэри эхилэнхэй.

— Зариманайнгаа үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байхада, бэшэмнай хонидоо адуулаад, тэдэнээ үрэжүүлжэ, баһал забда тухагүй байна. Һүүлэй хэдэн үдэр соо Цырендулма Жамбаловагай отарада 100 гаран хонин ороондо оруулагдаа. Бүхы хурьгадаа ерэхэ жэлэй январь, февраль соо абахын тула үрэжүүлгын хүдэлмэри август, сентябрьда сүм дүүргэхэбди,— гэжэ нүхэр Цырендоржиев саашань хэлэнэ.

ЗОРИҺОНДОО ЗААБОЛ ХҮРЭХЭ

Байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга түлжүүлээд, республикынгаа түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан бэрхэ хонишон Бато-Мунко Цыденовэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ урагшатай һайнаар ябуулна.

— Хонидnай нёдондонойхиһоо һурагүй олон болонхой. Бүхыдөө 6583 хони харууһалнабди. Хэнэйшье мэдэһээр тэдэндэмнай нилээд ехэ үбһэн хэрэгтэй гээшэ. Бүхы сабшалангайнгаа үбһэ хуу абажал һалахабди,—гэжэ нүхэр Цыденов мэдүүлнэ.

Илангаяа үбһэ һайн шанартайгаар, хура бороодо оруулангүй абахын тула гол анхаралаа хандуулна. Трактор машина, мори унаагайнгаа хүсэ зүбөөр хэрэглэжэ, ажалаа шадамараар эмхидхэдэг байха юм. Буусын һуури, шэбхэжэһэн газарай үдхэн, шэмэтэй һайн ногоое нэгэшье гээлтэгүйгөөр имагтал гараар сабшажа абана.

— Энээнһээ урагша үбһэндэ гараабди гэжэ нэгэ газарта олоороо сугларшоод, хүл хөөрсэг боложо байгша һэмди. Ехээр хэһэн, бүтээһэн юумэшье харагдахагүй, газараа хубхай ехээр сабшажа гү, али бухал олоор табижархёод, тэрэнээ хаһа сагтань сомонгүй, хура бороодо нэбтэ шобто сохюлжа, хахадынь газарта үлөөдэг һэн. Теэд абтаһан үбһэнэй шанар тон муу байгаа,—гэжэ Бато-Мунко Цыденов хэлэнэ.

Харин мүнөө эндэхин сабшаһан үбһэеэ 2 үдэрһөө үлүү наранда хэбтүүлэнгүй, тармаад, бухаллажа, тэрэ дарыдань һүрилнэ. Тиимэһээ сабшалга, тармалга, һүрилэлгын хоорондо нэгэшье забһар гаранагүй.

Тиигэжэ Хориин аймагай Үдын совхозой гурбадахи отделениин малшад адууһа малдаа эрхим шанартай үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлэдхэхын тула эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байна.

М. НАМЖИЛОВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус отделенидэ Шоймпол Банзаргашеевэй даадаг ажахын тоосоото һаалиин фермынхид силос даража байна. Эндэ силосэй ногоон ургамал зөөхөөр түхеэрэгдэһэн тусхай ехэ хоорботой автомашина харуулагдана. Хэрбээ урдань юрын хоорботой автомашинада оройдоол 1,—1,5 тонно ногоон ашагдадаг һаа, мүнөө иимэ хоорботой автомашинада нэгэ доро 2,5—3 тонно хүрэтэр ашаха аргатай болонхой.

Авторай фото.

НЁДОНДОНОЙХИҺОО 4 ДАХИН ЕХЭ ҮБҺЭН

Һүүлэй таатай зохид сагые һамбаашалан, Хэжэнгын совхозой хоёрдохи фермынхид үбһэ сабшалга, хуряалга, һүрилэлгэдэ машина, техникэ, мори унаа болон хүдэлмэришэдые олоор табяад, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ байнхай. Эндэ үдэр бүри 190 гаран хүн үбһэндэ ябана.

Тус фермэдэ хамта дээрээ мянга шахуу гектар газар сабшагдажа, 1500 центнер үбһэн һүрилэгдэжэ абтаа. Мүн 700 тонно силос дарагданхай.

Үбһэшэдэй дунда Д-Н. Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид түрүүлжэ ябаһаар. Эндэхи дүршэлтэй механизатор А. Пушкаревой жолоододог «ДТ-54» тракторай агрегат 4 косилкаар үдэрэй 18 га сабшаха даабаритай аад, хододоо 25—30 гектарай ногоо унагаана. Агрегадай машинистнар Р. Мархасаев, Ц. Содбоев, Д. Бабуев, Н. Линейцев гэгшэдэй оролдосото ажалые тэмдэглэмээр.

Толгой гэжэ газарта зуһажа байһан һаалиин гүүртынхид үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эндэхи һаалишад Б-Х. Жамьянова түрүүтэй комсомол залуу басагад Г. Дашабылова, М. Ламаева, Н. Галсанова гэгшэд үнеэдээ һаахынгаа забһарта гар хажуураар үбһэ сабшалсана, бухал табина.

Байгша оной августын 3-най мэдээ абажа харахада, Хэжэнгын совхоз хэрбээ нёдондо энэ үедэ оройдоол 639 гектар сабшаад, миин 16 центнер үбһэ һүрилһэн байбал, мүнөө 2526 га дээрэ үбһэ ногоо унагаажа, 3000 шахуу центнер үбһэ һүрилжэ абаад байха юм. Мүн 1524 тонно силос дараа. Тиихэдэ нёдондо энэ үедэ миин 216 тонно силостэй болоһон байгаа.

Д. ОЧИРОВ.

ХОРИ.

Коммунизм тухай хөөрэлдөөн

Коммунизм ба соёл болбосорол

Уран зохёол, театр болон бүхы искусство тухай, мүн эрдэм һургуулиһаа эхилээд, мүнөө үеын хурим түрэ ямар байха ёһотойб гэһэн, баһа буряад хэлэ үгүүлэл сэбэр ойлгостой болгохо тухай, архи тамхи, һалхин зайдан ябадалтай тэмсэхэ тухай хөөрэлдөөн һүүлэй үедэ ходо боложо байдаг болоншхой.

Имэ асуудалнууд гансата мүнөө гаража ерээ бэшэ хаям даа. Теэд һүүлэй үедэ имэ хөөрэлдөөнүүдэй газета, номой хуудаһан дээрэ, юрэ аман үгэдэшье илангаяа дэлгэрһэниинь ехэ удхатай, эшэ үндэһэтэй байна.

Хүн гээшэмнай гэдэргээ бэшэ, харин урагшаа хаража ябадаг. Мүнөө урагшаа хараха юумэмнай коммунизм болоод байна. Коммунизмын үедэ үйлэдбэри зэбсэг оньһожон хүгжөөд, байгаалиороной бүхы баялигууд хүн амитанай эд болоод, эдеэ хоол, умдэхэ тэлихэ хубсаһа хунар айхабтар элбэгжэхэ, дутаха гасагдаха гээшэ огтолон үгы болохо юм. **«Капитализмын ямаршье оронойхидо орходоо эгээл эрхим һайн ажаһуудал Советскэ Союзда бии болгохо гэһэн бүхэдэлхэйн түүхэтэ зорилго КПСС табина»** гэжэ партиин XXII съездын баталһан КПСС-эй шэнэ Программа соо хэлэгдэнэ.

Зүгөөр хүн гансал эдихэ ууха, умдэхэ хубсалхын түлөө ажаһуудаг бэшэ, харин ажал хүдэлмэреэ хүнгэн болгохо, ухаан бодолоо баяжуулха, зан абарияа, һэшхэл сэдьхэлээ сагаан һайхан болгохо гэжэ оролдодог бшуу. Тиимэ болохолоороо коммунизмын үедэ оюун бэлигэй соёл болбосорол ямар байха ёһотойб, тэрэ соёл болбосоролдо дамжажа хүрэхын тулада мүнөө юун хэгдэхэ ушартайб гэжэ хэлсэхэ, шэбшэхэ, бодохо, хөөрэлдэхэ ушартай болохонь зүбтэй байна. Энэ ушар лэ һүүлэй үедэ дэлгэрһэн тэдэ асуудалнуудай эшэ үндэһэниинь боложо үгэнэ.

Зай, эдэ бүхы асуудалнуудта зүб харюу үгэхын тулада соёл болбосорол гэдэг юун бэ, ямар удха **шэнжэтэй байдаг бэ гэжэ түрүүн мэдэжэ абая.**

СОЁЛ БОЛБОСОРОЛОЙ ШЭНЖЭ ШАНАР

Соёл болбосорол гээшэ хүн түрэлтэнэй бии болохоһоо хойшо уг түүхэтэй юм. Эрдэмтэд-археологууд хэзээ эртэ сагай хүн амитанай бууса оложо малтаха, шэнжэлхэдээ айхабтар **һонин зүйлнүүдые элирүүлдэг. Манай Буряад оронной дэбисхэр дээрэшье үни урдын хүнэй соёл болбосорол бии байһаниинь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ** хотоһоо арба гаран километрэй газарта, Доодо-Ивалга гэжэ нютагта **хоёр мянган жэлһээ саада тээ һууһан хүн зоной бууса һаяхан олдоо. Энэ** буусые шэнжэлхэдэ хэдэн мянган жэлэй саада тээ бүтээгдэһэн уран һайхан зүүбшэ һиихэ, ажал хүдэлмэриин тоног зэбсэг, гэр байрын хэрэгсэл, эдеэ хоолой амһартанууд олдоо. Эдэ бүгэдэ хадаа соёл болбосоролой зүйлнүүд болоно.

Арад түмэн гээшэ оюун бэлигэй унтаршагүй хүсэтэй юм. Алишье арадые абаад харахада, уран һайханай, оюун бэлигэй барагдашагүй ехэ баялиг зохёоһон байха. Буряад зон гээшэмнайшье үни урдаһаа хойшо аман үгэ, үльгэр түүхэ, домог туужада дуратай һэн бшуу даа. Гэсэр Баатар, Харалтуур хаан, Шоно Баатарһаа эхилээд, бүри һая сагай һайхан аман зохёол, дуу зугаа хүрэтэр хэды ехэ баялигуудые мянга түмэн жэл соо зохёожо, манай үдэр хүрэтэр асараа гээшэб! Эдэ бүгэдые хэдэн олоороо суглараад, һүнеэр үдэр хэжэ, үдэрөөр һүни хэжэ шагнажа һуудаг бэлэй. Эдэ зохёолнууд арад зоной оюун бэлигэй, уран һайханай дээжэ мүн.

Өө дутуугүй оёдоһон гутал хубсаһа, уран гоёор һиилэжэ бүтээгдэһэн эмээл хударга, зүүбшэ һиихэ, номо һаадаг, тааруу зохидоор эшэлэгдэһэн хажуур тэдыһээ захалан, мүнөө үеын эгээн оньһото машина техникэ, ракета самолёт, завод фабрика, электростанци гэхэ мэтэ хүрэтэрөө мүн лэ хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролой аша үрэ мүн.

Ном һудар, эрдэм һургуули, театр наадан, дуу түүрэн, хатар зугаа, клуб, библиотекэ гэдэгүүд бүри мүһэн хүнэй соёл болбосоролой үгы һаа хаанаһаа бии байха бэлэй.

Һайхан сэдьхэлтэй, хүн зондо үрин дулаан аад, арад ниитын хэрэгтэ **һаналаа табижа, алибаа һалихай задагай ябадал гаргадаггүй** хододоо сэбэр задарюун хүниие, баһа болбосоролтой хүн гэжэ нэрлэдэгбди.

Зай, иигээд байхада соёл болбосорол гэдэгнай айхабтар үргэн удхатай байжа, хүн зондол хамаатай юумэн хуу баран соёл болбосоролой удхатай болошоно. Энэ зүб гү? Зүб даа. Эрдэмтэ марксист М. И. Калинин иигэжэ хэлэгшэ һэн: «Соёл болбосорол гээшэ нюураа угаахаһаа эхилээд хүн түрэлтэнэй оюун бэлигэй эгээ дээдэ дээжэ хүрэтэр тон ехэ үргэн удхатай юм».

Марксизм ленинизмын үзэл сурталай ёһоор, соёл болбосорол гээшэ хүн амитанай ажал үрын, ухаан бодолой хоёр талыень хамтаруулна. Нэгэдэхинь хүн зоной ажа амидархын тула бүтээгдэдэг зүйлнүүд: ажалай тоног зэмсэг, гэр байра, хубсаһа хунар, эдеэ хоол гэхэ мэтын үйлэдбэри. Энэ хадаа материальна соёл болбосорол гэжэ нэрэтэй. Хоёрдохи талань гэхэдэ, ном һудар, эрдэм һургуули, уралан зохёолго, заяг заншал, наада зугаа гэхэ мэтэ болоно. Эдэ бүгэдэнь оюун бэлигэй (духовно) соёл болбосорол гэжэ нэрэтэй. Материальна ба оюун бэлигэй соёл болбосоролнууд ами амяарханаа, бэе-бэетээ холбоогүйгөөр амжажа байдаг бэшэ. Харин хүн түрэлтэнэй ажал ябуулгын эдэ хоёр талань хоорондоо таһаршагүй холбоотой аад, нэгэ-нэгэнгүйгөөр байжа шадахагүй юм. Материальна үйлэдбэриин хүгжэхэ тума оюун бэлигэй соёл болбосорол ургалсана. Тиигээд оюун бэлигэй соёл болбосорол хүгжэнги байха тумаа материальна үйлэдбэриие урагшань дабшуулалсана.

Энээхэн статья соо бидэнэй хөөрэхэ зүйлнай оюун бэлигэй соёл болбосорол болоно. Тиимэ тула материальна үйлэдбэри хадаа оюун бэлигэй соёл болбосоролой үндэһэ һуури, эли гарабалынь болодогшье һаань, бидэ энээн тухайда хэлэхэгүй байнабди.

Оюун бэлигэй соёл болбосорол эртэ урда сагһаа хойшо үндэһэтэй хадаа хоор-хоорондоо харша ангинуудтай общество дотор хүгжэжэ мүнөө хүрэһэн байна. Тиимэ болохолоороо соёл болбосорол хадаа ангиин удхатай, ангиин шэнжэтэй байдаг. Энэ ушарһаа ангита общество доторхи соёл болбосорол нэгэ бэшэ байдаг. Мүлжэгшэ ангиин өөрынгөө соёл болбосоролтой байхадань, ажалша түмэн баһа өөрынгөө соёл болбосорол байгуулха гэжэ хододоо оролдодог байгаа.

В. И. Ленин энээн тушаа тодорхой заабари үгэһэн байна. Ангита общество доторхи үндэһэ яһатан бүхэнэй соёл болбосоролынь доромжолон мүлжэгшэ ангиин соёл болбосорол байхадань, баһа «үндэһэ яһатанай соёл болбосорол бүхэндэ ехэ хүгжэнхэй бэшэшье һаа, демократическа ба социалис соёл болбосоролой шэнжэнүүд байха юм, юуб гэхэдэ наци бүхэндэ ажалша ба мүлжэгдэгшэ олониитэ бии бшуу»,— гэжэ В. И. Ленин зааһан юм.

Энэ тон удха гүнзэгытэй заабариие манай буряад арад дээрэ абажа харахада имэ байна. Агууехэ Октябриин социалис революциин урда тээ захиран мүлжэгшэд гэхэдэ, ноёд, баяшуул, ламанар, бөөнэр манай эндэ байһан. Эдэ хадаа феодальна-шажан мүргэлэй соёл хүсөөр нэбтэрүүлжэ, дасан хиид гэхэ мэтые хэдэн олоорнь ажалша арадай хүзүүгээр баридаг, хархис хорото үзэл суртал нэбтэрүүлдэг һэн. Тиихэтээ хамта ёһото арадай соёл болбосоролые доромжолон даража, эрдэм ухаа шудалха, һургуули гэгээрэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ тойбо татляаһа хэдэг һэн. Энэ ушарһаань арад зон харанхы, эрдэм гэгээрэлгүй байһан бшуу. Агуу ехэ Октябриин революциин урдахана бүхы буряад зоной оройдоо арбаад хубинь (тэрэ тоодо ламанар) үзэг бэшэг мэдэхытэй байһан.

Хэды тиимэ байбашье һаань, арад зон оюун бэлигэй соёл болбосорол гээшые нилээд арьбадхажа ябаһан тухайнь урид хэлээ һэмди. Ехэ ехэ үльгэр туужа, дуу домогоо арюун һайханаар сахин абажа, үеһээ үедэ дамжуулдаг байгаа. Буряадай мүнгэшэ, алташа дархашуулай бүтээһэн гоё һайхан хэрэгсэлнүүд хоёр-гурбан зуун жэлэй саада тээ Ородой орон соо суурхаһан байха юм. Дасан хиидшье шэмэглэн гоёожо баридаг урашуул арадай хүбүүд байһан бшуу даа.

Буряад зоной дундаһаа элиржэ гараһан эрдэмтэд, гэгээрэлшэд Доржи Банзаров, Галсан Гомбоев, Матвей Хангалов, аха дүү Болдоновтон ба бусад, орон нютагаа шэнжэлхэ, соёл болбосоролоо хүгжөөхэ хэрэгтэ яһала үүргэ дүүргэһэн. Ород арадай түрүү һанаатай эрдэмтэдэй туһаламжаар тэдэнэр эрдэм ухаанай хүгжэлтэдэ сэгнэшэгүй ехэ нэмэлтэ оруулһан байха юм.

Арад бүгэдын соёл болбосоролой хүгжэлтын замай үни ута байһаниинь элирбэ. Энэ зам дээрэ хэдэн олон шата дамжажа гараһан байна. Эгээ эртэ балар сагһаа эхилээд, буржуазна обществын эсэс хүрэтэр эртэ урдын хүн зоной соёл, богоолто обществын соёл, дундада зуунай феодальна соёл, тиигээд буржуазна соёл гэжэ байһан болоно. Эдэ бүгэдэтэй хамта үндэһэ изагууряараа арадай удхатай демократическа соёл болбосоролой һуури табилсажа, хүн түрэлтэнэй соёл болбосоролой баялиг дамжан ерэһэн түүхэтэй.

Хүдэлмэришэд, таряашадай засагые абаад, мүлжэгшэ ангинуудые усадхан үгы хэжэ, социализм байгуулха үедэ арадай соёл болбосорол гүн ехээр хүгжэдэг, удхаараа социалис, маягаараа үндэһэ яһатанай соёл болбосорол мандажа ургадаг байна. Энэ ехэ түүхэтэ хубилалта соёл болбосоролой революциин дүн гэжэ харагдана. Тиигээд коммунизм байгуулха түүхэтэ үедэ соёл болбосоролой революциин һүүлшын шата түгэсэхэ ушартай юм.

Иигээд байхада соёл болбосоролой (культурна) революци гэдэг юуб, ямар шатануудтай юм гэжэ хараха хэрэгтэй болоградоно.

Ц. ОЧИРОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

НОВОКУЗНЕЦК. Кузнецкэ металлургическа комбинадай доменна пеэшэнэй коллектив ажалай алитэ ехэ амжалта туйлаа. Мастернууд нүхэд Бугаевский, Герасимов, Ермоченко, Поспелов гэгшэд эндэ хүдэлдэг. Тэдэнэр май һара соо хүдэлмэришэн бүхэндэ абажа үзэбэл 707 тонно шэрэм хайлуулаа. Энэнь дэлхэйн рекорд болоно. Июньда шэнэ амжалта туйлагдажа, хүдэлмэришэн бүхэндэ 723 тонно шэрэм хайлуулагдаа. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): мастернууд И. К. Ермоченко, Н. Г. Бугаевский, Л. Т. Герасимов. ТАСС-ай фотохронико.

Соёл сурталай хүдэлмэриин һонин

Һайшаагдаһан арга

Соёл сурталай, хүмүүжэл болбосоролой хүдэлмэри ябуулхадаа нэгэшье хүниие үлөөнгүй, бүхы хүн зониие хабаадуулха тухай партиин XXII съезд онсолон заагаа һэн.

Теэд гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд, үбгэд, хүгшэд лекцидэ, хөөрэлдөөндэ ерэдэггүй, зариманда ерэхэшье аргагүй байдаг гээшэ. Зарим хүнүүд хэдэн жэл соо лекци, элидхэл шагнадаггүй, орон доторхи, уласхоорондын байдалай һониниие дуулангүй байдагшье юм. Жэшээнь, Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэедэ, мүн Лазо гэжэ тосхондо һуудаг хүнүүд иимэрхүү байдалтай. Эдэ тосхонуудта соёлой эмхи зургаанууд—клуб, кинотеатрнуудшье үгы. Эгээл иимэ газарта ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхые тон шухалада тоологдоһон байна. Зунай сагта эмхидхэгдэдэг агитталмайнууд арад зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха шухала аргануудай нэгэн мүн. Советскэ район дотор хорин иимэ талмай бии юм. Партийна организацинууд, пенсионернүүд, эхэнэрэй советүүд эдээниие эмхидхэн хүдэлгэдэг байна.

Урдань лекцидэ ерэжэ шададаггүй гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд, хүдэлмэришэд, алба хаагшад нигэжэ лекци, элидхэлдэ ерэдэг болонхой.

Лазогой нэрэмжэтэ тосхондо иимэ талмай хүдэлжэ эхилһэн байна. Долоон хүнһөө бүридэһэн совет бии болгогдоо. Уласхоорондын байдал тухай, тосхоной ариг сэбэрые сахиха тухай, мүн бэшэшье темэнүүдээр лекцинүүд уншагдана, пионернүүдэй ордоной кукольна театр ерэжэ үхибүүдтэ зүжэг харуулаа.

Мүн Воровскиин үйлсөөр 10/11 гэрэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн иимэ талмайе Леонид Михайлович Ошурков ударидадаг. Эндэ элдэб һонин лекци болохоһоо гадна, мүн бэшэшье хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, арадай судья А. М. Мороков тоосоо хэһэн байна. Мүн милициин таһагые даагша Б. П. Рубан болон бусад хөөрэлдөө хэдэг.

Иимэ талмайнууд ажалшадай дунда һонн һонин хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Жэшээнь, хүдөөгэй ажалшадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгаар, нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүдээр, мүн бусад шухала темээр лекци ба хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ, һурагшадай хүсөөр концерт бэлдэгдэжэ харуулагдана. Иимэ хүдэлмэри Партизанска үйлсын 1/12 гэртэ ябуулагдадаг.

Сэлэнгэ мүрэнэй баруун бэедэ, Шэлэй заводто мүн бэшэ үйлсэнүүдээр эмхидхэгдэһэн зунай талмайнууд хүдэлжэ байнхай. Политическэ болон шэнжэлхы эрдэм дэлгэрүүлхэ бүлгэмэй гэшүүд, врачнууд, партийна болон советскэ, сүүд ба милициин хүдэлмэрилэгшэд лекци уншадаг.

Ажалшадай һуудаг газарта ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг энэ арга ехэ һайн байһанаа харуулба. Тиимэһээ район дотороо зунай сагта иимэ талмайнуудые эмхидхэхэ, үбэлдөө ехэ гэрнүүдтэ лектори бии болгожо, зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри улам үргэн дэлисэтэйгээр ябуулха шухала.

О. Багаева.

Туһатай хөөрэлдөөн

Зунай сагта ажалшадай дунда ябуулдаг соёл сурталай хүдэлмэреэ улам эдэбхитэй, үрэ нүлөө ехэтэй болгохо тухай эндэ һаяхан ехэ һонин хөөрэлдөөн болобо. Зунай агит-талмайнуудые даагшанарай семинар партиин горкомдо һаяхан үнгэргэгдөө. Энээндэ 50 гаран хүн хабаадаба.

Профсоюзай үйлсын 16, 18 номерой гэрнүүдэй дэргэдэ финансын министерствын, тэрэнэй партийна организациин эмхидхэһэн талмайе даагша нүхэр Попов тэндэхи агитаторнуудай ябуулдаг һонин хүдэлмэри тухайда хэлээ. Эдэ гэрнүүдтэ байдаг хүнүүд элдэбын асуудалаар һонирходог, илангаяа уласхоорондын байдалаар лекци уншуулха эрилтэ хэдэг. Эдэ эрилтыень хангаж, лекци, хөөрэлдөө үнгэргэнэ. Мүн һонн һонин кино харуулдаг, артистнуудые урижа уулзуулдаг байна.

Коллективнэ үйлсын 2-дохи гэрэй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн талмайе даагша нүхэр Носов ажалшадай дунда ябуулдаг хүдэлмэри тухайдаа хөөрэжэ үгөө. Архи уудаг, аараг ябадал гаргагшадтай эрид шууд тэмсэдэг онол арга тухайдаа хэлэбэ. Нэгэтэ Железнодорожно районой милициин таһагые даагша нүхэр Тимофеев ниитын журам эбдэгшэдтэй, архи уугшадтай, хулигаан аашa гаргагшадтай тэмсэхэ тухай лекци уншаһан юм. Лекциин һүүлээр эндэ байһан Ерошкин гэгшые зон нүхэдэйнгөө урда гаража, харюусахыень дурадхаа. Юуб гэхэдэ, энэ хүн ходо архи уугаад һамгаяа сохидог, ниитын журам эбдэхэ мэтын элдэб ааша гаргадаг байгаа. Лекци шагнагшад бүгэдөөрэн энэ хүниие буруушаагаа, шоо үзөө.

Мүнөө зарим хүн юундэ архи уугаад, элдэб эсын ааша гаргажа ябадаг юм, хэзээ заһархаб гэхэ мэтээр сэхэ харюу үгэхыень тэрээнһээ эриһэн байна. Нүхэр Ерошкин иимэ ааша гаргахаяа болёоб гэжэ хамта һуудаг хүнүүдтээ тангариг үгэхэ баатай болоо.

Ажалшадай табиһан асуудалнуудта горсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Хабалов харюу үгөө. Удаань партиин горкомой секретарь нүхэр Похосоев үгэ хэлэжэ, агит-талмайнуудые даагшанарай үмэнэ тодорхой зорилгонуудые табиба.

Б. Баймин.

Августын 6—7-до „Восток-2" гэжэ онгосо-одон дээрэ Герман Титово һуужа ниидэһээр жэл гүйсэбэ

Лётчик-космонавт, Советскэ Союзай Герой Г. С. Титов.
ТАСС-ай фотохронико.

1961 оной августын 6—7-до советскэ лётчик-космонавт Герман Титов замбуулинай дайда руу үзэгдөөгүй ехэ түүхэтэ ниидэлгэ хээ һэн. Урда тээнь Юрий Гагаринай хэһэн ниидэлгэ шэнги энэ ушар бүхы дэлхэйн хүн зониие һонирхуулан гайхуулһан байгаа. Юуб гэхэдэ энэ зоримгой ниидэлгын үедэ научно-техническэ тон шэнэ, орёо зорилго наринаар дүүргэгдэһэн, баатаршалга гаргагдаһан, научно-техническэ болбосорол харуулагдаһан байна. Ю. А. Гагаринай, Г. С. Титовой ниидэлгэнүүд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ тон шухала шата боложо үгөө.

Замбуулинай дайдые амгалан зорилгоор шэнжэлэн мэдэхэ талаар уласхоорондын харилсаа-холбоо тогтоохо зорилгоор Советскэ Союз таатай һайн үүсхэл гаргаһан байгаа гэжэ мэдээжэ.

Эб найрамдалай, дэбжэлтын ашa туһада, бүмбэрсэг дэлхэйн дээрэхи бүхы арадуудай ашa туһада зорюулан, замбуулинай дайдые саашадань шэнжэлэн мэдэхэ талаар хамтаараа, эбтэй эетэйгээр оролдолго гаргаха тухай дурадхалтайгаар Н. С. Хрущев энэ оной мартда США-гай президент Дж. Кеннедидэ хандаа һэн. Тусхайлбал, бүхы хүн түрэлтэндэ мүнөө үедэ ашa туһа хүргэжэ шадахаар замбуулинай дайдые хэрэглэжэ болохо хоёр шэглэл тухай энэ хандалга соо заагдаһан байгаа.

Нэгэдэхеэр хэлхеэ холбоо байгуулха хэмэл одонуудые бии болгохо аргатай. Иимэ хэмэл одонууд дэлхэйн элдэб хубинуудай хоорондо радиорелейнэ холбоо барисаа хангажа шадаха байна. Имагтал энэнэй үндэһөөр бүхы арадуудай һонирхожо байдаг бүхэдэлхэйн телевидени хүгжэжэ шадаха байна.

Энэ гол ёһондо үндэһэлэн, Америкын болон Европын хоорондо телевизионно холбоо байгуулха һэдэлгые америкынхид һүүлэй үедэ США-да бэелүүлһэн байна. Энэ холбоон тон үсөөн тоото оронуудтай, богонихон саг соо бэелүүлэгдэнэ. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн телевидени эмхидхэлгэһээ гаража болохо үрэ дүнгүүдһээ тад ондоо байха юм.

Сагай уларилай хойноһоо ажаглаха бүхэдэлхэйн албан газар байгуулхын тулада хэмэл одонуудые болон замбуулинай бусад оньһото түхеэрэлгэнүүдые байгуулха арга боломжо бии гэжэ Кеннедидэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн хандалга соо мүн лэ заагдаһан байгаа.

Сагай уларилые зүбөөр ойлгохын тулада агаарай дээдэ захын үенүүд соо болодог үзэгдэлнүүдэй угаа ехэ удха шанартай байһаниинь мүнөө үедэ элирүүлэгдээ. Наранай болон Газарай, мүн замбуулинай дайдын болон дэлхэйн бүмбэрсэгэй элдэб хубинуудай хоорондо элшэ хүсэнэ таран дэлгэрдэгые шаг гээшэ илангаяа шухала Замбуулинай дайда соо лэлгэнүүдэй хэгдэдэгүй һаа, сагай турша соо сагай ул ямар байха тухай метео хүсэд тодорхой нарин, тай, мэдээнүүдые үгэжэ ш гүй гэжэ тоолохо болохоо на. Тиихэтэй хамта эдэ нүүдые тодорхой нарин гээшэ угаа шухала юм. ажахын хүдэлмэриин хэгд соо сагай уларилай ямар мэдэхэ гээшэ хүдөө ажахы сэ шадалаа, зэбсэг хэрэгсэл бодолтой зүбөөр, найдамта хубаарилан табиха, эрхим ургаса лаб ургуулжа абаха олгохо байна.

Сагай уларилай удаан ямар байхые наринаар гээшэ агаарай болон далай спортда, гидротехническа гада, энергетикэ болон мүн лэ удхашанартай.

Багсаажа тоолоод сагай уларилай удаан саг ямар байхые бүри наринаа дэлгэһээ, замбуулинай шэнжэлэлгэдэ үндэһэлһэн туйлалтануудһаа уламжалан хэйн бүхы оронууд жэлэй соо 100 миллиард долларо зотохо байна.

Гэхэтэй хамта гансахан до гү, али түбидэшье сагай рилай ямар байхые уридшал өөр хэлэхэ аргагүй юм. бүхы бүмбэрсэгэй агаар лодог ушарнуудһаа сагай дулдыдадаг. Тиимэһээ агаар болодог ушарнуудые бүгэдэ таараа, нэгэн доро шэнжэл рэгтэй. Тиимэһээ сагай ула удаан саг соо ямар байхые дамтайгаар мэдэхэ гээшэ ул рондын асуудал болоно.

Замбуулинай дайда руу ниидэлгэ хэдэн олон бодото теоретическа зорилгонууды ри хүсэдөөр, найдамтай шиидхэлгые лаб түргэдхэж хэ байна. Тиихэдэ замбуу дайда соогуур удаан саг ниидэхэ асуудалай түрүү ээлжээнэй удхашанартай ниинь элитэ. Өөрынгөө хүбүүн Герман Титовые хүүлһэн Советскэ Союза линай дайда соогуур удаа соо ниидэлгын пионер болон шэ.

Г. С. Титов замбуулинай соогуур удаан саг соо рекорд туйлахадаа, газарай бэрсэгые 17 дахин тойрож зарһаа һарада хүрөөд бусаһанай шэнээн замые Тиихэдэ, Г. С. Титов хадаа буулинай дайда соо, газар тасаһаа гаража хөөрэн эрхэ байдалда хүн научн лон техническэ орёо хүд дүүргэхэһээ гадна, мүн хоолложо, унтажа шадах гаршалэн харуулаа.

Тиимэ болохолоороо, линай дайда соо хүн хэр ажаллажа шадахаб, бүхы рэлтэнэй амгалан ёһоор уг зорилгын ашa туһада линай дайдые шэнжэлэн гые хэр зэргээр түргэдхэ лохоб гэжэ Г. С. Титовой дэлгэ харуулаа. Энэ хадаа шаа найдамтайгаар харах буулинай дайдые шэнжэлэ хэ талаар советскэ наукын даг асуудалнууд бүхы хүн ашa туһада зорюулагдан үе соо шиидхэгдэжэ болохо тоолохо үндэһэ баримта олг

Тиимэ болохолоороо, Г. Титовой габьяа хадаа мүнөөдэ монавтикын талаар хэ туйлаагүй рекорд болохоһо на, угаа ехэ энэрхы сэдьх гаһан хэрэгтээ ёһотойл уш байһан ябадал болоно. Ти Титовой ниидэһэн үдэр, мүн гаринай ниидэһэн үдэр хү рэлтэнэй һайн һайхан ах зохёохы оюун бодолой бү хэйн һайндэр гэжэ тоол ёһотой.

Г. И. ПОКРОВСК
профессор, техническэ э
докт
(ТА

Эсэгэ партиин юрөөлөөр

Түби ехэ юртэмсые
Түшэглэн дүнгэжэ,
Хүхэрэгшэ малаан тэнгэриие
Хүүргэшэлэн дабажа,
Харанхы һүниин гүн соохи
Һолир шэнги зуралзажа,
Орьёл ехэ замбуулинда
Ошожо шадаһан,
Оёоргүй ехэ хизаарта
Дүүлижэ хүрэһэн,
Хамаг дэлхэйн
Хайра магтаалда хүртэһэн
Хабатай мэргэн
Коммунис баатар Титов!
Гал улаан һүүлтэй,
Гайхамшаг хурдан ябасатай,
Түргэбшэлжэ харайхадаа
Түби дэлхэй доһолгоһон
Эрдэни һайхан хүлэгшни
Эрдэм ухаанай заяагаар,
Эрэлхэг һайхан бэешни
Эсэгэ партиин юрөөлөөр
Түүрээлгэдэ алдаршаал,
Түүхэдэ мүнхэрөөл,
Түрүү баатар Титов!

Р. ЦЫБИКОВ.

СССР-эй Верховно сүүдэй пленум

СССР-эй Верховно сүүдэй ээлжээтэ пленум А. Ф. Горкиной хүтэлбэреэр һаяхан болоо.

Республиканuудтань эдилгэ абалгатай тэмсэхэ талаар сүүдэй органуудай ямараар хүдэлмэрилжэ байһан тухай Украиныи ССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Ф. К. Глух, Грузиин ССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ В. И. Майсурадзе, Киргизэй ССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшэ К. Ш. Шаменов, РСФСР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо А. К. Орлов гэгшэдэй элидхэлнүүдые, эдэ хэрэгүүдээр сүүд хэлгые согсололгын дүнгүүд тухай СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо В. В. Куликовой элидхэлые пленум шагнаа.

Ажалай залан заһаруулгын ямар түхэлэй колонидо сүлөөгөө хаһагдаһан хүнүүдэй байха тухай сүүдэй тодорхойлолгонуудта гарадаг дутуунуудые зайсуулха тухай СССР-эй генеральна прокуророй мэдээсэл тушаа СССР-эй генеральна прокуророй нэгэдэхи орлогшо А. Н. Мишутинай элидхэл пленум дээрэ хаража үзэгдөө.

Гэмтэ ябадалые нюуһан, хулгайлагдаһан эд зөөри мэдэжэ байгаад худалдан абажа, дам саашань наймаалһан тухай хэрэгүүдээр сүүдэй хүдэлмэри тухай СССР-эй Верховно сүүдэй уголовно сүүдэй коллегиин түрүүлэгшэ Г. З. Анашкинай, уголовно хэһээлтын хэмжээнүүдые сүүдүүдэй хэрэглэлгэдэ үзэгдэдэг зарим дутуунууд тухай СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын орлогшо Л. Н. Смирновой, өөрынгөө мэдэллэгэр байратай байха эрхэ тухай хэрэгүүдээр сүүдэй хүдэлмэриие согсололгын дүнгүүд тухай СССР-эй Верховно сүүдэй гражданска хэрэгүүдэй талаар сүүдэй коллегиин түрүүлэгшэ В. Е. Панюгинай элидхэлнүүдые пленум шагнаһан байна.

Хаража үзэһэн асуудалнуудаараа пленум тусхай тогтоолнуудые батлан абаа.

Гражданска болон уголовно хэрэгүүдээр шиидхэбэринүүдтэ, тодорхойлолгонуудта, тогтоолнуудта СССР-эй Верховно сүүдэй түрүүлэгшын болон СССР-эй генеральна прокуророй буруушаалгануудые пленум мүн лэ хаража үзөө.

Финляндии президент Кекк СССР-тэ ерэхэ

Финляндиин президе хо К. Кекконен, госпож конен долоо тухай туршада амархын 1962 оной октябриин Советскэ Союзда ерэх бо. Тус уряалые пр Кекконендэ СССР-эй стрнүүдэй Соведэй Т шэ Н. С. Хрущев эн хабар эльгээһэн юм.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
1962 оной августын 7.

...АЛШАДАЙ ЭРИЛТЫЕ ...ҮЙСЭДӨӨР ХАНГАХА

...ССС-эй Ахын райкомой ...зунай үедэ малшадай ...ые гүйсэд хангаха та... ...марг хэмжээнүүдэй аб... ...байhан тухай асуудал ...н хэлсээ. Энэ асууда... ...Аймгүйсэдкомой культу... ...гүйтаые даагша нүхэр ...е, аймагай эд хэрэглэ... ...союзай правлениин т... ...тэ нүхэр Ирхеев, аймг... ...олхоз холбооной таhагай ...иник нүхэр Дылгыров, ...ай больницын ахалагша ...нүхэр Зимин гэгшэд тоо... ...соносхолнуудые хээ. ...алшадай эрилтэнүүдые ...й хангаха, элүүр энхэ ...лхэ сахиха, ажаhуудэ... ...байжаруулха зорилго... ...ээхи зургаануул илан... ...олын фермэ, гүүртэнүү... ...айгаа малшадта анха... ...тон hулаар хандуулна ...партиин райкомой бюро ...элэбэ. Культурын таhа... ...лэ байгаа эмхи зур... ...айн хүдэлмэрилэгшэд ...ай малшадта hонирхол... ...лекци, элидхэл, хөөрэл... ...ые үсөөнөөр уншана, кино, концерт оггошье ха... руулнагүй. Холын фермэ, отз... рануудаар нүүдэл наймаан эмхидхэгдэнэгүй, наймаалагшагүй ларёгууд нээгдэнэгүй. Тиимэhээ магазинуудhаа холо hуудаг малшад зурул, дабhа, тамхи болон эдээ хоолой зүйлнүүдые абахын түлөө 70—80 километр ошодог.

Малшадай элүүр энхэ байдал сахиха талаар баhал горьтойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Энэ зунай эхилhэнhээ хойшо аймагай больницын врачнууд холын малшадта харагдаагүй. Фермэ, гүүртэ, отаранууддаар аршан сэбэрые сахиха талаар мүртэй хэмжээн абтанагүй, медицинскэ аптечкэнүүд тон үсөөн.

Малшадай эрилтые гүйсэд хангаха талаар бии байгаа дутуу дундануудые дары усадхаха талаар, эрид шууд хэмжээнүүдые абахыень КПСС-эй райкомой бюро дээрэ дурсагдаhан эмхи зургаануудые уялгалба.

Вл. Галсанов.

Энэ багахан статья соогоо Улаан-Үдын мяха консервын комбинадай дэргэдэхи библиотекын хүдэлмэриин зарим hайн юумэн тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ hанаатайбди.

ОЛОНИИТЭДЭ ТҮШЭГЛЭН

Хүдэлмэритэйнь танилсахая ерэхэдэмнай, библиотекын совєдэй заседани боложо байгаа hэн. Совєдтэнь 11 хүн, тэдэнэй дунда инженернүүд, багшанар, пенсионернүүд бии. Совєдэй гэшүүд библиотекын хүдэлмэриин зарим дүн гаргажа, 3-дахи кварталай түсэб баталан абаhан байна.

— Библиотекымнай хүдэлмэри тон ехэ. Комбинадай хэдэ мянган хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хэрэгтэй номоор хангаха гээшэ тиимэшье хүнгэн хэрэг бэшэ,—гэжэ библиотекые даагша А. Сощенко хөөрэнэ.—Библиотекын 2—3 хүдэлмэрилэгшэд яашье хүшэхүрэхэгүй, хүшэхүрэнэшьегүй. Тиимэhээ өөhэдынгөө хүдэлмэридэ олониитые, эдэбхитэй уншагшадаа хабаадуулхые оролдонобди.

Зүб лэ даа. Олониитые хабаадуулангүйгөөр хэдэн мянгаад уншагшадые хангахаь бэрхэтэй. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр комбинадай 10 цех, залуушуулай хамтын 2 байрада нүүдэл библиотекэнүүд эмхидхэгдэнхэй. Даагшадаарнь эдэбхитэй уншагшад томилогдонхой. Нүүдэл библиотекэнүүдтэхи номууд hарадаа 1—2 дахин hэлгэгдэжэ байдаг.

Цех, байрануудаар иимэ библиотекэнүүдэй нээгдэхэдэ, ехэ зохид болоо: хүдэлмэридөө ерэхэдээ гү, али байрадаа амаржа байха үедөө уншаhанаа hэлгэжэ, дуратайгаа шэнэ ном абахаш. Хэрбээ хэрэгтэй номойнгоо үгы байбал, захил хэхэ аргатайш. 2—3 хоногhоо тэрээнииешье гол библиотекэhээ асаруулhан байха. (Ехэ библиотекэнь культурын ордондо, хүдэлмэришэдэй тосхонhоо, комбинадай цехүүдhээ хажуу тээ холохон байдаг юм).

«Манай библиотекарьнүүд» гэжэ механическэ цехэй тоо бүридхэлшэ Надежда Похотова, басагадай хамтын байрада хүмүүжүүлэгшээр ажалладаг Ольга Ертыханова тухай эндэхи уншагшад hайшааангаар хэлсэдэг. Ямар ном уншахыень дурадхадаг, уншаhан номоор шинии hанамжа, бодолые hуража абадаг, захил дүүргэхын тула оролдодог, библиотекынгаа хүдэлмэридэ үнэн зүрхэнhөө хандадаг зон ха юм.

Хүдэлмэриин hүүлээр, кино, концертын эхилхын урдахана, библиотекэдэ хүн зон олон байдаг—номоо hэлгэхэ, шэнэ шэлэжэ абаха хэрэгтэй. Бултадаа яаралтайнууд. Тэдэ эндэшье туhалагшанар олон: түмэр замай станци дээрэ ажалладаг Л. И. Мильченко, hургуулиин hурагша З. Чаплина болон бусадай ном hэлгэлсэжэ, үгэжэ байхыень харахат. Иимэ эдэбхитэйэйл туhаламжаар тус библиотекэ хүдэлмэриингөө үдэрые ута болгохо, амаралтын үдэрүүдгөөр ажаллаадаг болохо түсэбтэй. Зорилго юуб гэхэдэ, нииты библиотекарьнуудые олоор бэлдэхэ. Тэдэнэрые номуудайнгаа hан жасатай танилсуулха, библиотекынгээ хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэй.

Үндэр наhатай болоhон, сагзуура үбшэлhэн уншагшадта гэртэнь ном абаашажа үгэдэг заншал ехэ hайшаалтай гэжэ hанагдана. Энэ хэрэгтэ библиотекынхид залуушуулые хабаадуулна, саашадаа бүри үргэдхэгдэхэ байна.

Оронойминай олохон хото, тосхонуудаар номдо дуратайшуул өөhэдынгөө библиотекын үүдэ үргэн олониитэдэ нээжэ байна. Энэмнай гэртэхи нииты библиотекэ болоно. Иимэ hайн hайхан үүсхэлые «Онохойская» үйлсөөр ажаhуудаг пенсионер Мартемьянов дэмжэжэ, өөрынгөө номуудые хүршэ ажаhуудаг зондо уншуулдаг боложо, баяр баясхаланда хүртэнэ. Тус библиотекынхид иимэ библиотекын тоо үшөө олон болгохо тушаа шухала хэмжээ ябуулхануудые хараална.

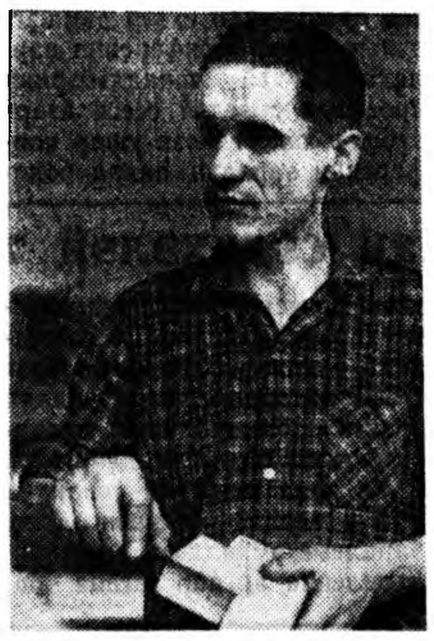
Манай республикын хүдөө тосхонуудаар өөрын баян библиотекэтэй үнинэй багшанар, мэргэжэлтэд, бусадшье интеллигентнэр олон. Тэдэнэй үүсхэл дэмжэжэ, номуудаангаа баялигые хүн зондо нээжэ үгэбэлнай, ехэ hайн байгаа гэжэ hанагдана.

Ингэжэ олониитэдэ түшэглэн, тэдэнние өөhэдынгөө ажалда үргэнөөр хабаадуулжа шадаhан энэ библиотекын хүдэлмэри hүүлэй үедэ ниитэ hайшаагдаа.

Мүнөө эндэхи тосхонойнгоо айл бүхэнние номоор хангаха түсэб табинхаи. Тосхоной үйлсэ, томо томо гэрнүүдээр уншагшад түсхай картотекэ табигдаад, бага багахан участогууд болгогдожо таhалагдаад, библиотекын совєдэй гэшүүдтэ даалагдаа. Тэдэнэр эдэбхитэдтэнгээ хамта айл бүхэндэ ябажа, ямар ном hудар уншадагыень, юугээр hонирходогыень мэдэжэ абаад, библиотекэтэй холбоотой болгохо хэмжээнүүдые абана.

Тиигэжэ олониитын оролдолгоор, тэдэнэй туhаламжаар оройн сагта мяханай комбинадай хүдэлмэрилэгшэдэй тосхондохи айл бүхэн библиотекэдээ ошохо, хэрэгтэй номуудаа абажа уншадаг болохонь.

Д. Цыбикжапов.

Виктор Сабельников паровозовагонно заводой модель хэдэг цехтэ олохон жэлдэ хүдэлмэрилжэ байна. Тэрэ модельщигэй мэргэжэл hайнаар шудалжа, халаан бухэнэйнгөө нормые холо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Зураг дээрэ: В. Сабельников.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

ЗАЛУУ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Гусиноозерск хотын горно промышленна № 1 hургуули (директорынь нүхэр Кречетов) үйлэдбэриин предприяти, барилгануудта хүдэлмэрилхэ мэргэжэлтэдые олоор бэлдэжэ гаргана. hаяхан энэ hургуулине 112 залуушуул дүүргэжэ, олон янзын мэргэжэлнүүдые олобо. Тэдэнэй олонхинь hургуулияа «эрхим» сэгнэлтэтэйгээр дүүргэжэ. Жэшээлхэдэ, штукатурщигууд — Валентина Думнова, Нина Распопова, Любовь Белых, Полина Кинзебеева, Мария Бурлакова, шулуушад — Александра Суханова, Мария Сороковикова, Галина Епифанцева, горно машинануудай машинистнууд—Павел Солодухин, Александр Титов, слесарь-сантехнигууд — Василий Калинин, Василий Поломочных болон бусад эрхим сэгнэлтэнүүдтэй болбосоролой аттестадуудые абаба.

Хоёр жэлэй хугасаа дотор hураха зуураа, залуушуул hургуулиингаа материально-техническэ баазые үргэжүүлхэ, бэхижүүлхын тула оролдосотой шангаар ажаллаhан, нилээд ехэ юумэ хэhэн. Тус hургуули дүүргэжэ гарагшадай гараар 120 хүнэй багтаамжатай хамтын байра ушар хаалагдаха түхеэрэлгэтэйгээр баригдаhан, электро-техническэ, штукатурна, горно кабинедүүд болон hуралсалай олон янзын хэрэгсэлнүүд түхеэрэгдөө. hургуулиин газаа дособогүй болбосон түхэлтэй hуралсалай корпусууд, байрын гэрнүүдэй газаагуур элдэб янзын таримал модод hалбаран сэсэглэжэ, угаа гоёор харагдана юм.

hүүлэй хоёр жэл соо удаа дараалан эдэнэр Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэhэн үбэлэй, зунай спартакиадада хабаадаhан республикын училищинүүдэй дунда нэгэдэхи, хоёрдохи hуурины эзэлээ. Энэ hургуулиинхид соёл гэгээрэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаадаг hэн. Тэдэнэй хүсөөр аймагай ажалшадай дунда 40 концерт, зүжэг наадануудаа табигдаhан, эндэхи оюун бэлигтэн уран бэрхэ дуушад, зүжэгшэд болон хатаршадай республиканска мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн байха.

Горно промышленна hургуулиин багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, бусад хүдэлмэрилэгшэд hургуулиин дүүргэhэн залуу мэргэжэлтэдые халуунаар үдэшөө. Залуу мэргэжэлтэд Буряад оронойнгоо шэнэ барилганuудта, предприятинуудта ажаллажа эхилээ.

Р. Балданов.

Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ

Мартагдаhан магазин, мархаhан түрүүлэгшэ

...ке-Талецкэ совхозраб... ...о мэдэлтэй нэгэ магазин ...гай тосхондо бии юм. ...эндэхи хүтэлбэрилэгшэд ...иимэй хэрэг байдалаар ...эшье hонирходоггүй. ...тиимэhээ тон шухаг ...айлшуудhээ гадна, үдэр ...н хэрэглэхэмжэдэ байдаг ...хэрэглэлэй эд бараан... ...эдэ хомор. Халтад ...в ...а, хаалтатай байдаг.

...тар үшөө нэгэ хүндүүл... ...усуудал эндэ дайржар... Дурсагдаhан магазин ...хүртэшэгүй олоной зөө... ...үрижэ байдаг hэбхи ...ашадай ёнотой «харан... ...эгуу» болошонхой. Ган... ...энэ жэлэй байдалhаа ...бармита харуулая. Ха... ...ара гэбэл хойшоо хара... ...hүдөөр магазинаа ...1 литр архи абаад, га... ...арян гэхэдээ папиро... ...уналгаажархиhан бай...

...онхоо дүлэн бадарха гэ... ...тэрэнь улам hүжэржэ, ...ушын хүнүүдэй унтараа ...раатар шэнэ мүнгөөр хо... ри мянган түхэригэй гарза хохидол ушаруулаа бшуу.

Нэгэ хэды болоhон хойно магазин шэнээр заhабарилагдажа, наймаан хүлтэй наймаа «гүйдэлөө» улам түргэдхөөдхибэ. Тиигээд наймаашанай ямаршье дүрэ мэргэжэлгүй, анханда тэндэхи леспромхоздо шэхэсээгээ үри шэрэдэ ороhон Т. Гомбоева гэгшэ магазинние даагша болобо ха. hураhан юумэ hураар татуулдаггүй гэдэггэл, тэрэнь гурвэй мүнгэн соо зоргооро хүльбэрэн гэхэдээ, оройдоо хэдэн hарын турша соо 500 түхэриг үритэшэhэн байба.

Тиигэжэ тэрэнэй торон тогтонгүй хиидэхэлээр, түрүүлэгшэ Дашицыренов эндэ шорой хамагшаар хүдэлдэг Леоновае хажуудаа дуудажа асараад:

—Ши энэ үдэрhөө хойшо шорой хамадаг хүн бэшэ, харин наймаалагшын «мэргэжэлтэй» болобо гээшэш. Мэнэ гэhээр магазин тушаажа аба,—гээд захиран хандаhан гэхэ. Тэрэ гэhээр эндэ ямаршье хубилалта болоогүй.

Иимэ байдал хэды болотор үргэлжэлхэ юм? **А. Хусаев.**

— Та СМУ-гай инженер гүт? Тиимэ.
— hургуулиимнай байшан хэзээ бэлэн болохо гээшэб?

И. АЛТАЕВАЙ зураг.

...ор баян, үргэмжэтэй hайн ...байдалай эгээл түрүүшын ... гэршэнь—баяр жаргал... ...багашуулмай, үхибүүднай ...анжэлтэй гэрэл гэрэлтэ ...үүнэмэн гайхамшаг ор... ...ро ажаhуухаар түрэнхэй. ...ни hайн hайхан хү... ...тэй хойноhоо hургу... ...шадал хабаа гар... ...шармайн оролдож... ...Гэбэшье шиндхэ... ...тулажа ерээд, ту... ...нобшорhон асу... ...бии. Энэ юун гээшэ... ...hургуулинуудай ...жарим ажахын хүтэл... ...т, барилгын эмхи ...нуудые даагшад hур... ...н барилга гэхэдэ, hур... ...hүдэлгэгүй зан... ...н. Жэшээнь, Ново-Се... ...интернат-hургуу... ...ахын байшан бодхоог... ...нэхээр мүртөө оруулаг... ...шагдалгада үгтэхэ ёho... ...дахгаа юм. Тэдэ тэндэ ошожо харабал, тэсэбэреэ баран гайхахат: арайхан гэжэ hуурень табигдаад лэ аргагүй мэтээр орхигдошонхой. Гэгээрэлэй зургаан, hургуулиин зүгhөө гэмэрээдшье турьшагдаhан байха, гэрэй торо бодоогүй байhаар. Гасалан шалтагаанынь юуб гээ hаа—Галуута нуурай СМУ нобшорhон. Тэрэнэй ахалагша инженер Трофимов тэнсэлгүй ехээр ударна. «Ажалнай угаа ехэ, али олон барилганууд соо таханадые hанаха сүлөөгүйбди, таажа мэдэхээ янабта?» гэhэншүүгээр ташаа тулан тумархажа, тархяа hэжэрэн зогсодог юм. Энэ янзаараа болоо hаа, эдиршүүлэй ороохо байшан хэзээ баригдажа бэлэн болохоб, хэлэжэ баглахын аргагүй. Ушар иимэ болобошье, Сэлэнгын аймсоведэй гүйсэдхэн ямбан амгалан, яhа амархан hууна гээшэб? Али алинhааньшье асууха, шангаар эрихэ аhан бобзор тулабал!

hургуулиин дүй дуршэлhээ

МАЛШАД, МЕХАНИЗАТОРНУУДЫЕ БЭЛДЭХЫН ТУЛА

Манай Хурамхаанай дунда hургуули 11 жэлэй болгогдоод, үхибүүд тэрэниие мүнөө hуралсалай шэнэ жэлдэ түрүүшынхиеэ дүүргэхэ юм.

Тиихэдээ хамаг hуралсалхүмүүжүүлгын хүдэлмэрые ажабайдалтай нягтаар холбохо, Хурумхаанай совхозтой үргэлжэ харилсаатай байха болонобди. Энэ совхоз тараа ехээр ургуулдаг, мал олоор үсхэбэрилдэг томо ажахы юм. Жэшээнь, 40 мянган гектарта тарилга хэдэг, 3,5 мянган толгой эбэртэ бодо мал, 6 мянган толгой гахай, 35 мянган хони үсхэбэрилдэг.

Тэдэ энэ томо ажахые саашадань амжалтатайгаар хүргөөхын тула мэргэжэл hайнтай хүдэлмэришэд, малшад, механизаторнуудые олоор бэлдэхэ шухала болоно.

Иимэ зорилго гүйсэдөөр бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдөөгэй hургуулинуудай хубита үгтэ айхабтар ехэ.

Манай hургуулида энэ талаар юун хэгдэжэ байнаб?

Совхоздо хэды, ямар мэргэжэлтэдэй хэрэгтэй болоhониие, мүн саашадаа ажахынь хүгжэхэтэй хамта 7—10 жэлэй турша дотор хэды малшад, механизаторнуудай ажаллаха байhанние хараадаа абалсадагбди.

Тиихэдээ үхибүүндэ ямар нэгэн мэргэжэл олгуулхын тула тэрэнэй ямар ажалда иланагаа эдэбхи абьястайе, түрэлхидэйнь ямар hанамжатай байhанние анхаралдаа абадагбди. Энэ асуудалые нёдондо совхозой директори болон парткомтой зүбшэлhэн, багшанарай, түрэлхидэй, hурагшадай суглаануудта үргэн хэлсэhэн байгаабди 9-дэхи классай hурагша бүхэндэ олон янзын шадабаритай механизаторай, мүн заримуудтань механизатор-малшанай мэргэжэл олгохо гэжэ шиидхэгдэhэн юм. Юундэб гэхэдэ, совхоздо эгээл иимэ мэргэжэлтэд олон дутана бшуу.

Тиихэтээ хамта мэргэжэл олохо үхибүүн бүхэнэй юу мэдэхэ, юу хэжэ шадаха ёнотой онсолон тодорхойлоо hэмди. Жэшээнь, 11 жэлэй hургуули дүүргэхэдээ hаалишан боложо гарабал, гараар гү, али машинаар үнеэ hааха шадахаhаа гадна, нарай малые тэжээхэ, элдэб түрэлэй малда үгтэхэ тэжээлэй рацион табиха, трактор жолоодохо гэхэ мэтын хүдэлмэри хэжэ шадаха ёнотой. Тэрэшэлэн малай тоо бүридхэхэ, ямар үүлтэртэйень тодорхойлон тэмдэглэжэ шадаха, тоhоной заводто хэгдэдэг ажал хүдэлмэритэй танилсаhан байха зэргэтэй бшуу.

IX—XI классуудай hурагшад гурбан жэлэй турша доторо мал ажал дээрэхи хүдэлмэрие ингэжэ гол түлэб шудалhан байха ёhотой.

Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхын тула үхибүүдэй ямар ажал хүдэлмэридэ хабаадалсаха байhан тухай тодорхой түсэб—график hуралсалай ...эхиндэ табиха, hургуулиин соогоо үлгэдэг, ниитэлдэг заншалтайбди. Тэрэшэлэн тусхай предмедүүдые заадаг багша бүхэн үйлэдбэриин бригаданууд hурагшадай юу хэхэ тухай онсо тодорхой даабаринуудые үгэдэг.

IX класста мал ажал үзэхэ хэшээл 150 час соо, таряан ажал—30 час соо, хүдөө ажахын машинанууд—60 час соо үнгэргэгдэдэг. Тиихэдээ недели соо таряан ажалаар 1 час, мал ажалаар 5 час, хүдөө ажахын машинануудаар 2 час үгтэдэг, бусад предмедүүдые заалгада hаад түбэг ушаруулангүйн тула недели бүриин хоёр үдэртэ хүдөө ажахы тусхайлан заагдадаг. Үгышье hаа, үглөөгүүр юрэнхы хэшээлнүүдээ үнгэргөөд, мал ажалай фермэ гү, али совхозой мастерскойдо ошоо аргатай.

Мүн hуралсалай түсэбэй ёhоор теоретическэ, бодото хэшээлнүүдые үнгэргэхын хажуугаар таряан ажалаар 18 үдэр, мал ажалаар 24 үдэр, хүдөө ажахын машина шудалалгаар 12 үдэр хүдэлмэри хэдэг. Жэшээнь, июнь hара соо hooho хайшлалгада, июль, августда—малай тэжээл бэлэдхэлгэдэ, намартаа—таряа хуряалгада хабаадалсаха, үбэлдөө — мал харууhалгада хамhалсаха, бусадшье ажал хүдэлмэри хараалгадаа. Механизатор болохо hурагшад үбэлдөө машина, трактор заhабарилсадаг, хабартаа тарилга хэлсэдэг, өөhэдөө трактор жолоодожо туршадаг юм.

Тиин неделеэр гү, али хоёр неделеэр ажалда гарахаhаа урид үхибүүд совхозой ахалагша мэргэжэлтэдтэ шалгалта үгэдэг, тиигэhэнэйнь hүүлээр hурагшые ажалда хабаадуулха тухай совхозой, hургуулиин дирекциин зүгhөө хамтын приказ гаргагдадаг юм. hурагшадай хаана, ямар ажал хэхэ, ямар hаалишантай, тракторичнуудтай сугтаа ажаллаха, үдэртөө хэды час соо хүдэлхэ тухай, хэды шэнээн түлөөhэ абаха тухай тодорхойлогдодог, мүн hурагшадай ажал хүдэлмэриин түлөө хэнэй харюусаха тухай хэлэгдэhэн байдаг.

hүүлээрнь тиимэ приказтай hурагшад, багшанар, хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэд танилсадаг.

Үхибүүд теоретическэ курс гараhанай, тодорхой хэшээлнүүдтэ байлсаhанай, ажал хүдэлмэридэ хабаадалсаhанайнгаа эсэстэ яhала олон юумэ ойлгоhон, дүй дуршэлшье олжо абаhан, мал харууhалха, үнеэ hааха, тэжээлэй рацион табижашье, мүн ондоошье олон янзын хүдэлмэри хэжэ шадаха болоhон байдаг. Жэшээнь, IX-дэхи классай hурагша Сулаева ажал хүдэлмэридэ хабаадалсаhан тухайгаа иигэжэ бэшээ:

«Нэгэдэхи отделениин МТФ-дэ хүдэлөөбди. Тэндээ—эбэртэ бодо мал, 215 үнеэд бии. Өөрөө 15 үнеэ даажа абаа hэм. Хахад hарын турша дотор бүхы үнеэдhээ 1950 килограмм hү hаагааб. hаалгын урда үнеэн бүхэнэй дэлэн угаадаг, нидхэржэ массаж хэдэг байгааб...»

Гэбэшье hургуулиимнай 11 жэлэй болгогдохотой хамта шэнэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилээ юм. Юрэнхы дунда hургуулиин үйлэдбэриин бригаданууд hуралсалай жэлэй дүүргэhэн лэ хойно хүдөө захалдаг hаань, мүнөө тиимэ бригаданууд түхеэрэн жэл соо шаху хүдэлнэ, олон hайн баритай, нэгэдхэгдэмэл болоо. Тэрэшэлэн тусхай мэргэжэлнэн звенонууд байгуулагдаа.

Ажаллажа байха үедөө үхибүүд туршалтын хүдэлмэри, ажаглалтануудые, үйлэдбэриин тусхай даабаринуудые дүүргэдэг болонхой. Мүн үйлэдбэри дээрэ экскурси, түрүүшүүлтэй уулзалганууд гэхэ мэтэ эмхидхэгдэнэ.

Багшанар hурагшадай хүдэлмэри тухай материалнуудые хэшээлнүүдтэ хэрэглэдэг. Жэшээнь, физикын hурагша нүхэр А. А. Дандарон X-дахи класста «Электрын саг үргэлжын ток» гэhэн темэ заахадаа, автомашинануудта аккумуляторнуудые, тракторта электрын түхеэрэлгэнүүдые яажа үхибүүдэй хэрэглэhэниие, электростанцида яажа хүдэлhэние анхаралдаа абажа, хэшээлнүүдээ үнгэргөө юм. Хурамхаанай ГЭС-тэ экскурси хэгээр, электрын хүсэнэй ямараар ашаглагдаhан коэффициент тооложо гаргалгаар дурсагдаhан темэ үзэлгээ дүүргэгдэhэн байха юм. Мүн hара соо электрын хэды шэнээн элшэ хүсэнэй гаргашалагдаhые, тэрэнэй үнэ сэнгые hургуулидаа бүридхэжэ үзөө.

Иимэрхүү даабаринууд химии, физикэ, биологи мэтын hуралсалай предмедүүдээр үгтэхэhөө гадна, мүн тусхай предмедүүдээр хараалгадажа дүүргэгдэдэг. Жэшээнь, мал ажал заадаг нүхэр Г. Е. Красноперова IX-дэхи класста багшадхадаа, тэжээлэй шанар, калори бүридхэхэ, үнеэндэ үдэрэй соогоо үгтэдэг орооhо талханай калори тодорхойлохо даабаринуудые дүүргүүлээ hэн.

hурагшад-малшад практика гаража байхынгаа үедэ дневниктээ тэмдэглэл хэдэг, юу хэhэн тухайгаа бэшээд мэлдээр элидхэдэг юм.

Тэрээнhээ гадна, методикын хүдэлмэрие саашадаа эмхидхэхэ тухай асуудал багшанарай зүблөөн дээрэ тусхайлан хэлсэгдэжэ, hуралсалые ажал үйлэдбэритэй яажа холбохо тухай тодорхой хэмжээ ябуулгануудаа хараалгадан батална hэн.

Энэ асуудалые шиидхэлгэдэ политехническэ комиссимнай ехэ үүргэ дүүргэнэ.

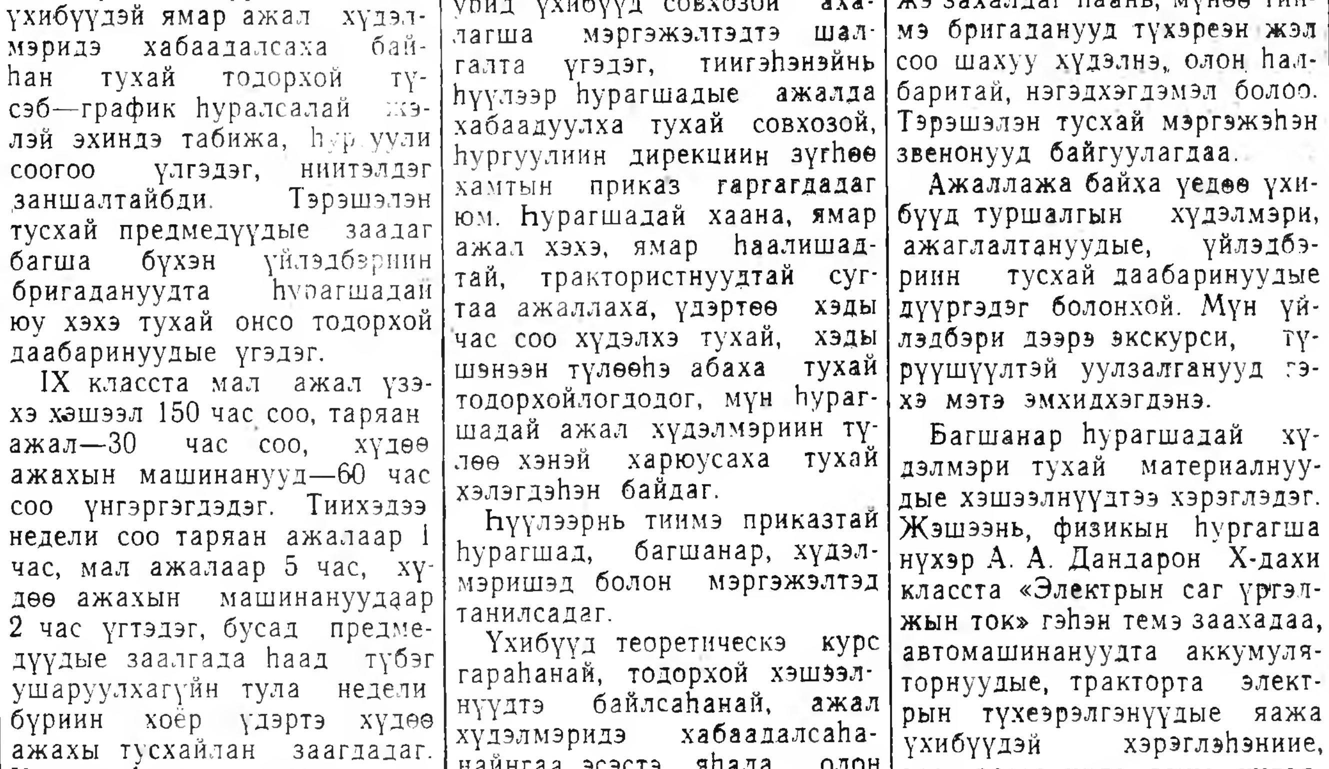
hуралсалые ажабайдалтай, ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбохын тула иимэ хүдэлмэри ябуулаабди: мал ажалай фермэнүүдтэ, совхозой механическа мастерскойнуудта, тоhоной завод болон электростанцида экскурси хээбди; hуралсалай-үйлэдбэриин хүдэлмэриин дүнгүүдые үндэhэ болгон, даабаринуудые дүүргүүлдэг, тооноудые бодуулдагбди; ажал үйлэдбэриин асуудалаар сочинениинүүдые бэшүүлдэгбди; тусхай түсэбэй ёhоор үхибүүдтэ туршалганүүдые, ажаглалтануудые хүүлдэгбди.

Тэдэ hурагшад hургуулида олоhон эрдэмээ бодотоор хэрэглэжэ үзэхэдөө сэдьхэлээ улам ехээр ханадаг, hуралсалдаа бүри ханалтайгаар оролдосотойгоор хандадаг болоhон.

Мүнөө жэлдэ 50 гектар газар даажа абаад, тэрээн дээрээ кукуруза, хартаабха, турнепс, бобово ургамалнуудые, саахарай свёкло ургуулжа байнабди. Үхибүүднай эдэбхитэй шударгаар хүдэлнэ.

Тобшолхоодо, hургуулиимнай 11 жэлэй болгоhон ушар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ, ажалда дадхааха талаар шэнэ алхам боложо үгэхэhөө гадна, мүн саашадаа hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэдэ сэгнэшэгүй ехэ аша туhатай байна.

Н. ДАШИЕВ,
Хурамхаанай 11 жэлэй hургуулиин завуч.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кабанск тосхондо баригдаhан дунда hургуулиин шэнэ байшан.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Корейн ханинар, амжалтатайгаар аяншалхыетнай хүсэнэбди!

Манай хүндэтэ айлшад —Корейн Арадай Демократическа Республикын Арадай Армиин дуу, хатарай ансамблиие Буряадай ниислэл хото — Улаан-Үдын ажалшад түмэр замай станци дээрэ уржадэр халуунаар угтажа, аян замаа һайнаар үргэлжэлүүлхыень хүсэн үдэшэбэ. Ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэнэр, пионернүүд, радио болон хэблэлэй түлөөлэгшэнэр хүндэтэ айлшадые угталсаа.

Улаан-Үдын ажалшадай үмэнэһөө КПСС-эй горкомой секретарь В. М. Матвеев, горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Г. П. Миронова гэгшэд айлшадые хани ёһоор амаршалаа. Эдэнэр совет болон корей арадуудай хоорондохи бата бэхи хани барисаае онсолон тэмдэглээд, аяншалгандаа ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

— Ниислэлэй ажалшадта амар мэндые хүргөөд, хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө нүхэдэйнгөө зүгһөө ехэ баяр хүргэнэб,— гэжэ ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ, ахалагша полковник Тен Бон Ун үгэеэ дүүргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Нүхэр Г. П. Миронова үгэ хэлэжэ байна. 2 Пионернүүд айлшадтаа баглаа сэсэгүүдые барюулжа байна.

А. Мантаевай фото.

Нютагтаа хүндэтэй...

Ефросинья Игнатьевна Ирдынеевае таниха, мэдэхэгүй хүн эндэ байхагүй. Энэ нүхэрнай эндэхи XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ 10 гаран жэлэй туршада магазиниие даагшаар хүдэлдэг юм. Тиихэ зуураа үнэн шударгы ажалаараа олондо хүндэтэй болоһон, аймагтаа эрхим наймаалагша гэжэ тоологдоо.

Нүхэр Ирдынеевагай ажалда ямар гол жэшээ биииб гэхэдэ, хэрэглэмжэдэ байдаг эд бараан дутамаггүйгөөр асарагдадаг, тиигээд гэр тодорхие шэмэглэдэг зүйлнүүд хододоо байдаг. Ямаршье сагта магазин соонь хододоо ариг сэбэр, юумэн бүхэн гуримтай зохидоор табятай байдаг. Эгээл тиимэһээ жэл бүхэндэ эд бараа наймаалха түсэбөө үлүүлэн дүүргэдэг байха юм. Мүн энэшье жэлдэ ажал хэрэгтэй зарим тэды үрэ дүн түйлаһанайнгаа түлөө кооперациин үдэрэй һайндэрөөр Хүндэлэлэй грамота, мүнгэн шанда хүртэһэн байна.

— Эд бараа наймаалха жэлэй түсэб болзорһоо урид— Октябриин һайндэр болотор дүүргэхэ хүсэлтэйб. Энээнэй тулада аһан шадалаараа оролдохоб... Илангаяа мүнөө—убһэ тэжээл бэлдэлгын халуун хаһын үедэ— колхозниггуудые хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлээрнь һаадгүй хангаха гэрэшэ бидэнэй арюун уялга мүн гэжэ һайн мэдэнэб. Иимэ арюун хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллахадашье урматай даа,— гээд нүхэр Ирдынеева сэдьхэлээ хананглар хөөрэнэ.

С. Биликтуев.

Сэлэнгэ.

ХЯАГТАДА

ТАБАН ХОНОГООР УРИДШАЛАН

Аймагай промкомбинадай цехүүдэй дунда жалайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээндэ өёдолой цехайхид (даагшань В. М. Злыгостева) түрүүлжэ ябана. Оёдолшод үдэрэйнгөө даалгабариие бүхы цехээрээ 105—110 процент хүрэтэр дүүргэжэ, һайн шанартай продукци гаргана. Тэдэнэр долоон парынгаа түсэбые 5 хоногоор уридшалан дүүргэһэ. Цехэй түрүү мастернууд В. Аносова, И. Майдарова гэгшэд үдэр бүри даалгабараа 125—130 процент хүрэтэр һайн шанартайгаар дүүргэжэ, бусадтаа жэшээ харуулна.

ГУРБА ҺААҺАНАЙ АШААР

Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой Хуторой гүүртада үнеэдэ үдэрэй гурба һаадаг болоһоор һүнэй гарса бүри ехэ дээшэлээ.

Зарим түрүү һаалишад, жэшээлхэдэ, Людмила Унагаева үдэр бүри 120 литр һү һаахын орондо 140—150 литр һааха. Наталья Жаркова түсэбөөрөө 100 литр һаахын орондо, 110—120 литр һаажа тушаана.

ХҮХЮУ СЭНГЭЛИГЭЭР АМАРНА

Хираан Адаг тосхонһоо зүүн урагшаа Сүхэ голой эрьедэ, үдхэн сэсэрлиг гоё «Щетиловка» гэжэ газарта Хяагта хотын һургуулинуудай пионернүүдэй лагерь байрланхай. Эндэ зуу гаран хүбүүд, басагад сэнгэлиг хүхюу амарна. Багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, вожатанар, багашуудай амаралтые зохид һайнаар эмхидхээ.

УНШАГШАДАЙ ТОО УЛАМ ОЛОШОРНО

Хираанай худөөгэй библиотека ажалшадай сэдьхэл дура буляаһан, тэдэнэй аягаа дуратай, соёл болбосоролоо дээшэлүүлхэ ёһотой гуламтань болонхой.

Библиотекые даагша Лидия Казакова оролдосотой ажалаараа уншагшадтаа хүндэтэй болонхой. Тэрэ ажалшадай эрилтые хүсэд хангахын түлөө һайса оролдоно. Мүнөө нүхэр Казакова үбһэшэдэй бригада, звенонууд дээгүүр ябаса сагаа олоод лэ байдаг. Ажалшадай дунда үргэлжэ һониролтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэһөө гадна, ажал хүдэлмэриндэнь бодото туһаламжа үзүүлдэг, түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын түйлалтанууды шудалха харгатань али болохоор туһаламжа хүргэдэг юм.

Энээнэй ашаар Хираанай библиотекын уншагшадай тоо улам олошоро.

В. Жигжитов.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной августын 7.

Ю. Гагарин Финлянди ерэбэ

ХЕЛЬСИНКИ, августын 4. (ТАСС-ай тусхай корр.). Залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VIII конгрессэдэ хабаадахын тулада уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй уряалаар түрүүшын космонавт Юрий Гагарин мүнөөдэр Хельсинкидэ ерээ. Фестивалиин хэдэн олон делегацинууд аэродром дээрэ ерэжэ, Юрий Гагариние баяртайгаар угтаһан байна.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн

СОФИ, августын 4. (ТАСС). Болгариха коммунис ажалай хүдэлөөндэ ороной арадай ажахын бүхы һалбаринуудта хүдэлдэг 570 мянган ажалшад хабаадаана.

34.500 бригада, цех, үйлэдбэриин участогууд болон предприятинууд коммунис ажалай бригадын болон коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ. 2.000 бригада энэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд байна. Тиихэдэ 180 цех, халаан болон үйлэдбэриин участогууд коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Шухала шиидхэбэри

ЖЕНЕВЭ, августын 4. (ТАСС). Худалдаа наймаанай болон экономическа хүгжэлтын асуудалнуудаар ООН-до хабаададаг дэлхэйн бүхы оронуудай конференци зарлаха гэһэн шиидхэбэри ООН-эй Экономическа болон социальна соведэй Женевэдэ боложо байһан XXXIV сесси үсэгэлдэр нэгэн дуугаар баталан абаа. Конференциин зүбшэхэ зүйлнүүдые хаража үзэхын тулада соведэй XXXIV сессидэ хабаадажа байһан оронуудай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн бэлэдхэлэй комитедые 1963 оной эхеэр зарлаха гэжэ шиидхэбэриин ёһоор хараалагданхай. Нютаг нютагуудта хамаатай экономическа комиссинуудай болон уласхоорондын бусад зарим организацинуудай туһаламжаар шухала болохо документацинуудые бэлэдхэжэ экспертнүүдэй үзэмжэдэ табихыень түс шиидхэбэри генеральна секретарьта дурадхаһан байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, түс шиидхэбэриин удха шанар тухай хөөрэжэ үгэхэ гуйлтатайгаар ЭКОСОС-ой сессидэ хабаадажа байһан СССР-эй делегациин толгойлогшо Г. П. Аркадьевта ТАСС-ай Женевэдэхи корреспондент хандаа.

Ямаршье газаашаяа хэнгүйгөөр уласхоорондын худалдаа наймаа хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада худалдаа наймаанай асуудалнуудаар уласхоорондын конференци зарлаха тухай дурадхал СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев 1962 оной майда оруулаа һэн. Энэ һанал бодол дэлхэйн олонхи оронуудаар, илангаяа хүгжэлтэ багатай оронуудаар ехээр дэмжэгдэһэн байна. Конференци зарлаха тухай шиидхэбэриин проектын соведэй сесси дээрэ зүбшэн хэлэлгэдэһэн удар конференци зарлаха һанал бодолой үнэхөөрөө зүб зүйтэй байһые үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ гээд Г. П. Аркадьев мэдүүлээ.

Худалдаа наймаанай, экономическа хүгжэлтын асуудалнуудаар Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин конференци зарлаха тухай нэгэн дуугаар батлан абтаһан шиидхэбэри хадаа ЭКОСОС-ой XXXIV сессиин гол дүнгүүдэй нэгэн болоно. Олон жэлэй турша соо анха түрүүнээ иимэ шиидхэбэри батлан абтаба.

Иимэ шиидхэбэриин абтаһан ушар тэгшэ эрхэтэйгээр, али алиндаа ашагтай туһатайгаар экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхын түлөө, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын, хоёр системын хоорондоо мүрысэхын түлөө социалис оронуудай дэмжэлгэтэйгээр тэмсэдэг дэлхэйн бүхы хүсэнүүдэй илалта болоно гээшэ.

Һайн һайхан сэдьхэлэй туһаламжа

ГАВАНА, августын 4. (ТАСС). Промышленна аргаар загаһа барилга хүгжөөлгэдэнь Кубын республикада түлөөһэгүй техническэ туһаламжа Советскэ Союзай үзүүлхэ тухай советско-кубинскэ правительственнэ протоколдо эндэ гар табигдаа.

Хоёр ороной хоорондохи экономическа болон техническэ харилсаа холбоо саашадань бэхижүүлхэ эрмэлзэлгэ СССР-эй правительство хадаа Кубын Республикын правительствын хүсэлые дүүргэжэ, Куба арал шадарай үһануудай дотор загаһа бэдэрэн олохо, барилгые эмхидхэхэ, мүн промышленна аргаар загаһа барилгын техникэдэ Кубын загаһашадые һургаха талаар түлөөһэгүй туһаламжа Кубада үзүүлхэ байна. Энэ зорилгоор советскэ зохихо организацинууд загаһа барилгын табан судные зурган һарын болзороор Кубада эльгээхэ гэжэ протоколой ёһоор хараалагдаһан байха юм.

Залуушуулай бүхэд... VIII фестиваль...

ХЕЛЬСИНКИ, августын ... (ТАСС-ай тусхай корр). ...эдир залуушуул өөһэдынгөө... хала асуудалнуудые зүбш... сэнэ, спортоор мүрысэнэ, и... гөө искусствые харуулна... арадуудай хоорондохи зб... лай, хани барисаанай түлө... хүн түрэлтэнэй зол жаргал... тэмсэхэ гэһэн уялд бодолт... хы фестиваль үнгэржэ байна...

Хельсинкиин Культурын... уужам зал соо таби гу... ной эдир залуу басагад с... фестиваль басагадай удэрые... лэһэн байна. Удэшэнь конс... соо эстрадна ехэ концерт... басагадта зорюулагдаа.

Фестивалиин э... пианистнууд...

ХЕЛЬСИНКИ, авгус... (ТАСС-ай тусхай корр)... тиваль дээрэ үнгэрг... пианистнуудай конкурс... ветскэ Союзай, арадай... кратиин оронуудай зал... жэмшэд гайхамшагта и... лэ туйлаа. Тэдэнэр ша... рысөөндэ хабаадахадаа... зурган медалиень аб... лоо.

Францин, Венгрин, ...скэ Союзай, Италиин, ... Израилиин, Болгарин, ...ляндиин элигэ хүгжэм... бүридэһэн жюри кон... дүнгүүдые үсэгэлдэр... Всеволод Демидов (... Красимир Гатев (Бо... алтан медальнуудые аб... лоо. Советскэ пианист... шая Дереновская, Х... Арадай Республикын ... лэгшэ Ли Чи-фанг гэгш... гэн, венгер Имре Антал, ... Никола Бриндус бро... дальнуудые абаха боло...

Нэгэдэлэй бата ... үндэһэ һуури байг...

ПАРИЖ, августы... (ТАСС). Бэрхэшээлнүү... дотор шиидхэлгэ тэр... уламжалан хэгдэһэн ... лолнуудһаа дулдыдаж... Алжирай коммунис... партиин үсэгэлдэр то... мэдүүлгэ соо хэлэгдэн... АФП агентствын кор... дент Алжирһаа мэдээ...

«Национальна фронт... ин нэгэдэлэй бата бэх... һуури байгуулха» шу... жэ Алжирай коммунис... парти өөрынгөө мэдүүл... заана.

Үгытэй ядуу байдал... ха, орон дотор респу... бка болон демократиче... тууритай ёһо гурим бэ... ха, бэеэ даанхай бай... бэхижүүлхэн хангаха... гоор националь на суле... фронтын политбюрогой... ямаршье ябуулгые, я... шиидхэбэриие Алжира... мунистическэ парти шу... жэхэ гэжэ мэдүүлгэ с... лэгдэнэ.

Ганынхид ... зэбүүрхэнэ...

АККРА, августын 4. ...ай корреспондент И. ... нигэжэ дамжуулна: ... президент Кваме Нкрум... наһа хоролхо һэдэлг... мэдээсэл Ганын арад... ехээр зэбүүрхүүлээ.

Ганын ниислэлэй ар... мянган хүн городой ... нүүдтэ гаража, импе... мын бузагай мухаай ... шэдэй гэмтэ мухаай ... бурууашаажа байһана... хэйлэн мэдүүлээ. Хо... эмхидхэлгэдэ хабаадаж... хэ хүнүүдые шангаар... гамгүйгөөр хэлэжэ т... эрилтэ хээ.

Иимэ демонстраци... нын Республикын бус... дууд болон тосхонуу... һон байна.

Һүүлшын мэдээс... ёһоор бомбын тэһэрх... хатагшадай дундаһа... наһа бараа.

Уласхоорондын шэнжэлэл

„Ехэ найдабари" харюулагдабагүй. Улам һанаа зобооно. „Долларай хүсэн буурана." Экономическа хохидолдо орохо саг тулаа. Лондондо, Токиодо руу дуруу.

Америкын Холбоото Штадуудай болон капиталис бусад оронуудай экономикын саашадаа хүгжэхэ дутын хараа бодол тухай хирэ хирэ болоод лэ харин хэблэлдэ уруу дуруу сэнгэлтэнүүд бэшэгдэдэг болоо. Америкын экономикын кризистэ ороход сагайнь тулаад байһаниие олон тоото баримтанууд гэршэлнэ. Промышленностиин олон тоото шухала һалбаринуудай, хамагай түрүүндэ, хара металлургическа промышленностиин заводуудай хүсэд дүүрэнээр ажаллаадаггүй, хахад зарим хүсөөрөө хүдэлдэг байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ июль һарада США-гай металлургическа промышленностиин үйлэдбэриин хүсэнэй хахадһаа бага ашаглагдаһан байна. Байрыншье, үйлэдбэриншье, алба захирганайшье гэр байранууд барилга хороогдоно. Худалдаа наймаан һуларжа, тэрээнтэй хамта фабрика, заводуудта хэгдэдэг захилнууд үсөөрнө.

Экономикын байдалые харуулһан тоо, баримтануудай Кеннедиин правительствыхиндай һанаа зобоожо, урмыень хухалжа байһаниинь мэдээжэ. Юуб гэхэдэ, Америкын мэдээжэ шэнжэлэгшэ У. Липпманай тэмдэглэһэнэй ёһоор, правительство экономикынгоо саашанхи хүгжэлтэ тухай «хэтэрхы ехээр найдажархиһан» байгаа. 1962 ондо оронойнгоо экономикын байдал тухай элидхэл хэхэдээ, президент Кеннеди промышленна үйлэдбэриингөө горьтойхоноор дээшэлжэ байһан тухай уридшалан таамаглажа, найдал түрүүлхэ үгэнүүдые хэлэһэн байгаа. Үнэн дээрээ, мүнөө хүгжэхэнөө байтагай улам уруугаа оролгон боложо байна. Экономикынгоо хүгжэлтэ тухай Кеннедиин правительствын табиһан зорилго «бэелүүлэгдэхээр бэшэ болоо» гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ июлиин 31-дэ эрид шууд мэдүүлээ. «Ехэ найдабари харюулагдабагүй» гэжэ газетэ гомдолтойгоор бэшэнэ.

Липпман бүришье ехээр һанаагаа зобоошонхой. «Бидэнэр кризисэй урда тээ байнабди» гэжэ тэрэ хэлэнэ. Мүнөө үедэ гол түлэбтөө хоёр асуудалаар лэ: кризистэ ороһон байдал хэээ үедэ эгээ шангадаха гээшэб, хэр үни болохо, гүнзэгырэхэ, ужаха гээшэб гэһэн асуудалнуудаар лэ арсалдаан боложо байнхай. Үйлэдбэриин нийтэ хэмжээн 5—6 процентэр доошолжо болохо гэжэ «Юнайтед Стейтс ньюс энд уорлд рипорт» журнал таамаглажа зуураа, хатуу элүүдэй—булад машина, автомобиль, мебель, гэр зуурай электротүхеэрэлгэнүүд гэхэ мэтэнүүдэй үйлэдбэриин горьтойхоноор доошолхо байһан тухай заана. Тиихэ зуураа, журнал «мүнөө захалжа байгаа шахардуу шанга байдал барагтай байха, ехээр ужахагүй бэзэ» гэжэ үншагшадайһаа һанаа заһана. Тиигэжэ байһадань баяшуулай хэблэлдэг «Джорнэл оф коммерс» газетэ захалжа байһан кризис дайнай һүүлээр болоһон экономическа хохидолто сагуудһаа «эгээ хүндэ байжа болохо» гэжэ бэшэнэ.

Харин тиихэдэ ажалшад тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнэр дүтэлжэ байгаа шахардуу шанга байдалые өөһэдынгөө арһа мяхан дээрэ үзэжэ байһан хаһ. Ажалгүйшүүл улам олошоржо, үйлэдбэриндэ оньһото техникын нэбтэрүүлэгдэхэ бүри улам бэрхэтэй байдал тохёолдоно. «Мэдээжэ экономистнуудай заабаһанай ёһоор,—гэжэ «Нью-Йорк таймсын» шэнжэлэгшэ Рестон һая хүхижэ бэшээ,— США-да зохидхон эхэнэрнүүдһээ бэшэ, бусад бүхы юумэнүүд машинануудаар һэлгэгдэжэ байна». Тиигэбэшье хоолойгоо тэжээхэ аргагүй боложо байһан Америкын ажалшадта энэ ушар энеэдэн бэшэ,—ханяадан.

Ерэхэ ноябрь һарада Америкын конгрессэтэ һунгалта болохонь. Экономическа бэрхэшээлтэй байдалые республиканецууд өөһэдынгөө политическэ зорилгонуудта хэрэглэхэ байһаниинь дамжаггүй. Сенатор Китинг (республиканец) анханда президент байһан Эйзенхауэртэ эльгээһэн бэшэг соогоо «1962 оной кампаниин гол анхаралда» ороной экономическа байдал орошохо болоно гэжэ заана. Экономическа хүгжэлтэ тушаа, ажалгүйшүүлдэ ажал олгохо тухай үгэһэн найдабаряа Кеннедиин толгойлдог демократуудай дүүргэхэгүй гэжэ республиканецууд һунгагшадтаа һануулха байна. Республиканецуудай баадхалаар конгрессэй нэгэдэмэл экономическа комисси правительствын экономическа политикые нюуса далдагүйгөөр зүбшэн хэлэхэ тухай шиидхэбэри июлиин 31-дэ баталан абаа. Энэ зүбшэн хэлэлгэ мэнэ һаядаа захалхань.

Дайһан һүүлээр захалхаяа байһан табадахи кризисые биржэ дээрэ боложо байһан ухаа мэдээгээ табилган үшөө дахин гэршэлнэ. Тэрээнтэй хамта долларта найдабари бага боложо, тэрэнэй хүсэн буурана, Баруун Европодо яаралтайгаар доллараые алтаар һэлгэжэ абалган болоно. «Доллар дээгүүрнай һүүдэр унаа» гэһэн гаршагтай статья дотороо «Нью-Йорк геральд трибюн» газетэ иимэ байдалые зурагланa: «Долларай хүсэеэ буураажа байһан тухай булта шуушалдана... Алта мүнгэмнай газаашаа урдажа, фондын биржэ дээрэ ухаа мэдээгээ табилган боложо, кризис дүтэлжэ, Баруун Европодо атаа мээн үргэлжэлжэ,—эдэ бүгэдэ долларай хүсые, нэрэ хүндые буурулна». Энэ ушарай ямар хойшолонтой байһан тухай газетэ зүб бэшэнэ. «Долларай хүсэнэй буурахада гансашье манай мүнгэн һанда, экономикодо бэшэ, мүн нэгэн талаараа дэлхэйн дээрэ манай үзүүлдэг политическэ нүлөө болон хүтэлбэрилха үүргэдэ шангахан сохилто хэхэ байна... Долларайх хамта мүн фунт, марка, франк гэхэ гүүд хиндэлсэхэ».

Нээрээшье, Баруун Европын гүрэнүүдэй экономикодо дүтэлжэ байгаа кризисэй шэнжэ үзэгдэжэ байнхай. Бүри мүнөө Англиин экономико шахардуу шанга байдалда ороод байна. Британиин промышленнигуудай үндэһэ ятатанай ассоциаци гэдэгэй үнгэрэгшэ һарада хэһэн элидхэл энэ байдалые гэршэлнэ. Орон дотор-най нэрлэхэмжын бага болоно байһан тухай, үйлэдбэриин гаргашануудай ехэ болоһон тухай, илангаяа металлургиин, машина бүтээлгын, эдэ хоолой, саарһанай промышленностьда хүшэр хүндэ байдалай захалжа байһан тухай элидхэл дотор заагдана. Дайнай дүүрэһэнһээ хойшо жэлнүүдэйхитэй сасуулхада, суднанууды бүтээлгэ эгээл уруудалгэдэнэ. Судоверфьнүүд хааг-дажа, хүдэлмэришэд ажалһаа сүлөөлэгдэнэ. Мүн ниимэрхүү байдал шулуу нүүрһэнэй, авиационно промышленностьда, түмэр харгын транспортда үзэгдэнэ. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, ажалгүйшүүл һургаггүй олошороо. Палатануудай общинада һая нэгэ иимэ баримта дурдагдаба: Англида сүлөө болоһон ажал бүхэндэ хоёр, Шотландида 5 хүдэлмэрнгүйшүүл тудалдана. Тиигэжэ лэ Англиин хэблэл үнгэрэгшэ һарада һургуулинуудые дүүргэһэн 700 мянган залуу англичануудай хуби заяан тухай ехээр һанаагаа зобожо бэшэһэн байгаа.

Англиин экономикын хүшэр хүндэ байдалда ороһыень мэнэ һая засаг түрын газарнуудай һэлгэгдэһэн ушар гэршэлнэ. Энэ һэлгэлтэ боложо, санхүү гэм зэм шор мүүта финансуудай министр Селвин Ллойдой толгой дээрэ буугаа.

Экономическа шахардуу шанга байдалай захалжа байһан тухай гансашье Баруун Европын бэшэ, бусадшье түбинүүдэй капиталис хэдэ хэдэн гүрэнүүдэйхи һанаа зобоомо мэдээсэлнүүд орожо байна. Японой правительствын зэдэ хэдэн дээдын зургаануудай хэблэн- гаргажа байһан «Сагаан дэбтэр» гэдэг соо экономическа хүшэр байдалай захалжа байһан тухай анхарал хандуулагдана. «Японии экономическа хохидолой урда тээ байна» гэжэ «Джапан таймс» газетэ зааба. Тиихэ зуураа, газетэ Японой экономикын Америкын Холбоото Штадуудһаа ехээр дулдыдалгын байһыень онсолон тэмдэглэбэ.

Дүтэлжэ байһан бэрхэшээлнүүдые яажа, ямар аргаар дабаха тухайгаа капиталис оронуудта ехэ арсалдаан гаража захалаа. Янза бүриин программанууд, хуулиин проектнүүд табигдана. Тиигэбэшье тэдэнэр бүхэн нэгэл уг зорилготой: захалжа байһан экономическа кризисэй хамаг хойшолонгуудые ажалшадай хүзүүн дээрэ ашаха гэһэн гол һанамжа табигдана. США-да, Англида, Баруун Германида, капиталис бусадшье оронуудта хамаг юумэндэ «тэсэмгэй» байхые уряалагдана. США-гай конгресс наһатайшуулда үзүүлэгдэхэ медицинскэ туһаламжын программые баталаагүй. Тиихэ зуураа, конгресс амгалан сагта США-гай түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ мүнгэ зөөри сэрэгэй гаргашада хэрэглэхээр баталаа юм. Буу зэбсэг олоорнь түхеэржэ, энээнэй ашаар экономикоё «нэгэ бага һэргээхэ», зэвэл баяшуулай олзо доходые дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго табигдана. Тээд эдэ бүгэдын шалтагаанууд булганда мэдээжэ. Эдэ бүгэдэ капиталисмын ужархажа, хүшэржэ байһан бэеые түлжүүлэхэгүй, саашадаа түлжүүлхэгүй, үбшэ зоболонһоонь һалгаахагүй байна.

И. ЛАПИЦКИЙ.

Гидрометбюрогой мэдээсэлэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэй байха, урда аймагуудта аадар орохо. Баруун хойто зүгһөө һулахаанаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үлөөгүүр 12—14, үдэрөө 26—28-градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Августын 8—9-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэй байха, зарим нютагуудта хура бороо, аадар орохо. Зүг бүхэнһөө һулахаанаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 2—7, урда аймагуудта 7—12, үдэртөө 21—26 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Редакторай ор... М. Н. НИ...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 28. ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редакт... 32-74, ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной жи... пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советского с... тельства — 47-59, промышленности, транспорта, информ... 35-14, культуры, литературы и ... и рабселькоров — 40-49, отдел переводов и коррек... — 35-95, бухгалтерии — 37-32. Для междугоро... переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства куль... Бурятской АССР.

Н00943. Зак. № 3401.